РѢЧНИКЪ

на думы

ТУРСКЫ И ГРЬЦКЫ

въ языка

БЪЛГАРСКЫЙ

сбранъ отъ

Г-на МИХАИЛА ПАВЛЕВА,

а

нарѣдилъ и оимотилъ

АЛЕКСАНДРЪ Т. ЖИВКОВЪ, ПЛѢВНЯНИНЪ.

Издаванье пьрво.

БУКУРЕЩЬ.

Въ книгопечатниж-тж І. Копайниговж.

1855.

РѢЧНИКЪ

НА ДУМЫ ТУРСКЫ И ГРЪЦКЫ

въ языка

БЪЛГАРСКЫЙ.

НА НЕГОВО
Всеблагородіе
ВЕЛИКОГО АГА ГОСПОДИНА МОЙ ГОСПОДИНА
КОНСТ. ЧОКАНА
и пр. и пр.

Хвално-то нѣкогы-си наше Отечьство Българія като ся радоваше добрины и хубости, колкото му бѣше спорно подарила природа-та и колкото го бѣше накычело доброволибенье-то на чѣлядь-тѫ му, и като си пріимаше въ навѣрность и всичкы-ты свои народны лихоимѣнія и правдины, оголися на край отъ всичко, което е за добрѫ чѣсть на единъ народъ отъ причинѫ-тѫ на противны-ты случкы, и има скѫдность и отъ най-потрѣбны-ты книгы.

Тѫзи скѫдность като виждамъ и азъ, и възусърдливъ за да му станѫ въ нѣчтичко-си полѣзенъ, та, като ся побѫскахъ спорѣдъ силѫ-тѫ си, и направихъ Рѣчникъ на турско-грьцкы-ты думы прѣведены въ нашій языкъ, не ся нерадѣхъ да го издамъ на свѣтъ,

ΤΩι
ΠΑΝΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩι ΜΕΓΑΛΩι ΑΓΑι
ΚΥΡΙΩι μοι ΚΥΡΙΩι
Κ. ΤΖΟΚΑΝΩι
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἡ πάλαι ποτὲ κλεινὴ πατρὶς ἡμῶν Βουλγαρία χαίρουσα, ὅσα ἡ φύσις ἀφθόνως αὐτῇ ἐδωρήσατο ἀγαθὰ καὶ κάλλη καὶ ὅσα ἡ φιλοκαλλία τῶν τέκνων της κατεκόσμησεν αὐτὴν, ἀπολαμβάνουσα καὶ πάντα τὰ ἐθνικά της πλεονεκτήματα καὶ δικαιώματα ἐν ἀδείᾳ, ἀπεγυμνώθη τελευταῖον πάντων τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν ἑνὸς ἔθνους, ἐκ τῶν ἐναντίων περιστάσεων, καὶ ἀποστερεῖται καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαιοτάτων βιβλίων.

Ταύτην τὴν στέρησιν ὁρῶν κἀγὼ, καὶ προθυμούμενος γενέσθαι αὐτῇ κατά τι ὠφέλιμος, φιλοπονήσας ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ τουρκο-γραικικῶν λέξεων μεταγλωττισμένων εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεκτον Λεξικὸν, οὐκ ὤκνησα ἐκδοῦναι αὐτὸ εἰς φῶς, γινώσκων μὲν ὅτι τὸ ἔρ-

и си знаяхъ, че тази работа бѣше вънъ отъ силы-ты ми, нъ желаяхъ да дамъ причина на по́-доволны-ты си и по́-мѫдры-ты Отечници, за да ся побѫщѫть, та да направѭть другы по́-полѣзны и по́-съврьшены за просвѣтванье на мило-то ни Отечьство, сегы, когы всяка съсѣдска влака тичя съ сполински крачкы къмто одобряванье, обакъ ся и надамъ, че е доволна да подопълни колко-годѣ сегышньо-то недостиганье.

За това тѫзи книжкѫ, като что е за общѫ ползѫ на Отечьство, смѣяхъ да ѭ посвѣтѭ справедливо Вамъ доброприглѣдника нѣговъ; зачтото Ты непрѣстанно и Отечьство въобще ползовашь и всякыму отъ нѣговѫ-тѫ чѣлядь въ чюждѫ земѭ усьрдно прѣдстоявашь;

„Дано татко Юпитере и Минерво и Аполлоне
Да ми бѫхѫ таквизи десять сынове . . . .“

Прiими ѭ като е тъй, родовлибне и отьчновлибне Мѫжьо, съ добрѫ волѭ, като бѣлякъ на дѫлбоко-то

γον ἤν πέραν τῶν δυνάμεῶν μου, βουλόμενος ὅμως τοῖς ἱκανοτέροις ἐμοῦ καί σοφωτέροις Πατριώταις ἀφορμὴ δοῦναι, ἵνα φιλοπονήσωσιν ὠφελιμότερα ἄλλα καὶ ἐντελέστερα πρὸς φωτισμὸν τῆς φίλης ἡμῶν Πατρίδος, ἤδη, ὅτε πᾶν ἔθνος γειτονικὸν τρέχει γιγαντιαίοις βήμασι πρὸς βελτίωσιν, ἀλλ᾿ ἱκανὸν πρὸς ἀναπλήρωσιν ὁπωσοῦν τῆς ἐνεστώσης ἐλλείψεως.

Ταύτην οὖν τὴν βίβλον, ὡς ἀφορῶσαν τὸ κοινὸν τῆς Πατρίδος ὄφελος, ἐτόλμησα ἀναθεῖναι δικαίως Σοὶ τῷ εὐεργέτῃ αὐτῆς. Σὺ γὰρ ἀεννάως καὶ τὴν Πατρίδα κοινῶς ὠφελεῖς καὶ ἕνα ἕκαστον τῶν τέκνων αὐτῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπεῖ προθύμως προστατεύεις.

„Αἲ γαρ Ζεῦ πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον
Τοῖοί μοι δέκα εἴησαν υἷες . . . .“

Δέξαι οὖν, φιλογενέστατε καὶ φιλόπατρι Ἄνερ, εὐμενῶς ταύτην, ὡς τεκμήριον τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης

ми благоразуміе зарадъ доброприглѣдно-то и бащинско-то Ви за мень най-малкый-а Съотечникъ за грыжванье, безъ да приглѣдвашь и ничтожность-тѫ на този, дѣто ся приносятъ, колкото на усърдность-тѫ на този, дѣто приносятъ.

Дано да застанеше на много годинъ хваленье въ всякы благополучяй и поможникъ на смирено-то наше Отечьство!

Благопокоривъ

Александръ Т. Живковъ.

μου ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον Πατριώτην εὐεργετικῆς καὶ πατρικῆς Ὑμῶν κηδεμονίας, μηδόλως ἀποβλέπων καὶ τὴν εὐτέλειαν τοῦ προσφερομένου, ὅσον εἰς τὸ πρόθυμον τῆς προαιρέσεως τοῦ προσφέροντος.

Ζώης ἐπιμήκιστον ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ καύχημα καὶ ἀρωγὸς διατελῶν τῆς ταπεινῆς ἡμῶν Πατρίδος!

Εὐπειθὴς

Ἀλέξανδρος Θ. Ζίβκωφ.

Прѣдговоръ.

Мнозина отъ Музовлибены-ты ни Еднородци ся залавятъ въ писуванія, наистина, не бесполѣзны, зачто въ нашѫ-тѫ сиротѫ Книжнинѫ сѫ полѣзны и каквы да сѫ, нъ безъ да пообърнѫть что-годѣ по-вечь око и на най-нѫждно-то и най-дотрѣбовано-то. Бѫщенье-то за сбиръ на чюжды думы изъ языка ни, та да ся може истласка изъ нѣго този омразенъ смѣсъ, който потъмнова свѣтлинѫ-тѫ и умалова блѣщивы-ты разы на прѣимѫщіе-то му, е неотмѣнна и най-свята длъжность всякыму отъ нашянци-ты; зачто неразработеный и неотъкменый языкъ никогы недонася успѣхъ, пѫкъ е и срамотно и непростено намъ да имаме такъвъ языкъ прохваленъ отъ просвѣтеный свѣтъ зарадъ имотство-то му, и да нерадѣемь за нѣго, за нѣговѫ-тѫ природность и яснѫ еднаквость, нъ да го трупаме съ тьмны различности и шярове, и да правиме като когы нѣкой-си щѣшь нещѣщь ти туря, или клапѫ, или пьнчюгѫ, и-ли оковы, на рамо, на шіѭ, на рѫцѣ, на крака безъ да сѫ никакъ твои; или като когы за имотъ спечя-

*

ленъ . . . незнамъ какъ, зинѫли выкаме, че имотъ-тъ ни е отъ бѫщенье съ потъ; или като когы сме пріяли даръ отъ нѣкого-си, пѫкъ не ни го иска веке; ако сме съ чловѣщинѫ чловѣци зето-то назаямъ ся пада да го върнемъ назадъ.

Какъ може да си даде нѣкой съ мысъль, че сѫ думы-ты на языка ни? отъ подражяванье на природѫ-тѫ, отъ отъкмуванье, отъ сбиръ отъ тукъ тамъ? или отъ всичко наедно? Явно, че отъ всичко наедно? Когыто додохѫ Българе-ти най-напрѣдъ по тука изъ Българіѭ, знаяхѫ ли тіи какво е, *даскалъ, школа, кыръ, чорбаджія, маанета, севда?* Знаяхѫ ли, нѣкакъ отъ далѣко, наши-ти дѣды, какво сѫ, *кусури, душмани, хайдуци, сеизи, тефтердаре?* Знаяхѫ ли стари-ти Българе, каквы цапанія сѫ, *еглендисванія, сакѫлдисванія?* Знаяхѫ ли тіи че щѫть додѭть нѣкогы-си Турци въ Европѫ, та отъ тѣхъ да ни донесѭть кылипирджіи-ти Фанаріотскы, *кылипиры-ты, хатѫры-ты, локмы-ты, качармы-ты, музевермици-ты, мунафѫклѫци-ты?* Знаяхѫ ли майкы-ты тогывашны, какво ще рече, *панглика, ширитъ, чядѫрь, армаганъ?* Знаяхѫ ли бойници-ти Аттилови, или пълкове-ти Асенови, Владимирови, какво е *бимбашія, юзбашія, кѫрсердарь, байрактарь, дженкъ, юрушь, силяхъ?* Знаяхѫ ли сѫдници-ти тѣхни, какво е *кадійница, мехкеме, диванъ, давія?* Безъ двоумицѫ че не;

нъ пакъ си можяхѫ и безъ тези думы да ся разговарѭть и да си разбирѭть испомежду.

Едны такывы думы видѣхме че не сѫ наши; нъ какъ ли да сме гы ныя зели? дали сме гы откраднѫли? дали сме гы грабнѫли? дали ни гы е дарилъ нѣкой-си? дали ни е насилилъ нѣкой-си да гы пріемемь? или сме си гы назаемнѫли? Ако да сме гы откраднѫли или грабнѫли, сѣди ли ни добрѣ да бѫдемь таквизи чловѣци? ако да сме гы зели назаямъ трѣбва да глѣдаме да гы върнемь, ако искаме да сме честити чловѣци. Ако да сме насилени, никой не е чюлъ отъ нѣкой запрѣнъ, че му сѫ драгы клапы-ты и пънчюгы-ты. Ако ли пѫкъ ни сѫ дадены даръ и ни е обрѫгнѫлъ языкъ-тъ съ тѣхъ, вт͏ѫлпете си едно сиромашко, голо момиче, одрипѫно и окѫрповано съ мылостынѭ, на гърба съ селянскѫ ризицѫ, отпрѣдъ съ прѣстилкѫ, отзадъ съ сукманецъ, на крака-та съ калци и раскривены калевры, съ разчорловенѫ косѫ, позабулено съ забрадникъ. Наистина, че не му ся види голотія-та, носи дрѣшкы отъ милостынѭ; нъ лѣгома е за пощѣвкѫ еднѫ такавѫ добѫ (състояніе)?

А нашій языкъ не е пакъ въ добѫ-тѫ на едно таково момиче; вещество-то му е Славянско, сир. нѣгово-си, изводъ-тъ му е Славянкы, сир. нѣговъ-си, и мотъ-тъ му майчинъ е голѣмъ и спорянъ, нъ нѣчто-си му не достига, сир. че ся кѫрпи съ чюждѫ честь безъ

да прѣисква майчинѫ-тѫ си. Доба-та на нашій языкъ не е като не това сирашко момиче; нашій языкъ си има майчиный си имотъ, и го прави непознатъ само чюждо-то одрипѫно облѣкло.

Българе-ти, зачтото глѣдахѫ че имъ нестигать нѣколко-си думы за да ся въскачѭть и тіи на Парнасъ, зехѫ думѫ-тѫ *севда*, тъкмо като Грици-ти думѫ-тѫ *каимаканисъ*, оставихѫ думѫ-тѫ *либовь, либенье*, както бѣхѫ оставили Грьци-ти думѫ-тѫ *топотиритисъ*; забравихѫ думѫ-тѫ *мирство*, като грьци-ти думѫ-тѫ *Елленъ*, и закачихѫ да думать *рахатъ*, като Грьци-ти *Ромеосъ*. — Толкось стои прилично на Гърци-ти, когы ся думать *Ромеи*, колкото и намъ, когы ся думаме че сме *рахатъ*. — Забравихѫ думѫ-тѫ *брань, битка*, и намѣсто неѭ зехѫ думѫ-тѫ *кавга*, сир. *караница* (зачто *кавга* чисто *каранье* ще рече), и закачихѫ да наддавать; *кавгаджія, кавгалія*, сир. като нѣмахѫ веке съ какво да ся біѭть въ биткы, зачто изгубихѫ оржжья-та, закачихѫ да ся карать и помежду-си . . . . Колкото още думаме на дълго, толкось по́-вече раздоръ-тъ става по́-голѣмъ; нъ ся запирамъ тукъ съ мысъль, че е доста единъ кривакъ на едны кола грънци.

Лѣсно сегы може ся разбере какъ ся оимоти Българскый языкъ съ сбирщины и наддавкы. Видѣхѫ горкы-ти Българе, че съ сбирщины и наддавкы намѣсто да ся качѭть на Парнасъ, тіи ся засѣднѫхѫ на чю-

клинѫ. Закачихѫ едни да исхвръгать и да чистѭть, другы да прѣдирвать; закачихѫ да турѭть камыкъ врьхъ камыкъ, и ако вървѭть все тъй, може нѣкакъ да ся покачѭть, ако не на нѣкоѭ планинѫ, а то понѣ на нѣкой врьхъ.

Г-нъ М. Павловъ, като единъ родолюбивъ Българинъ, отъ сьрдце ся бѫскалъ за да принесе рожбѫ на мило-то си Отечьство, въ което си е най-напрѣдъ куснѫлъ сладкѫ-тѫ очевнѫ видѣлинѫ, сбиранье-то на този Рѣчникъ, когото азъ, съвсе че не бѣхъ врѣденъ да ся захванѭ за еднѫ таквѫзи мѫчнѫ работѫ, зехъ го върху си, нарѣдихъ го и му поомотихъ сбиранье-то, изяснихъ му всяка дума Българскы какъ е, и какъ ся може рече, и дѣто не ся намирахѫ думы отъ говоримый языкъ, затичвахся тамъ, отдѣто ни излазя и имято, и кръвь-та, и грѫды-ты, и мѣсо-то, и сѫщо-то млѣко, дѣто сме го сукали. Нашій языкъ е Българскый както и Славянскый, нъ подъ друго право; и сегы е дума да ся разработи, а да ся разработи ще рече, да ся отрѣби, да ся очисти отъ рѫжды, и да му ся даде въспитванье спорядъ природѫ-тѫ му, пѫкъ на това въспитванье трѣбва да съпикаваме и да вникнуваме като на всяко въспитванье. Неизлазять отъ всякѫ чѣлядь добры дѣца; неизлазя отъ перо-то на всичкы-ты писателе языкъ както приличя. Въ еднѫ кѫщѫ, дѣто баща-та ходи на еднѫ странѫ,

а майка-та на другж, дѣца-та, вѣрж истинж, имжть различны кыпове, и какъ щжть излѣзжть, когы станжть на връсть, Богъ знае. На писателе-ты, които обыкалять то тукъ то тамъ, на лѣко и на дѣсно, и тикать на книгж, каквото имъ доде, безъ разсждъ, безъ сговоръ съ другы-ты, безъ цѣль, както имъ сж постжпкы-ты, тъй имъ е и языкъ-тъ.

Какъвъ е този грѣхъ, дѣто за едны нѣчта толкось важны, толкось народны, да наширва, да дума, да разнася иманье нѣкой-си толкось, та да си спечяли еднж громадж неприятеле!

Пжкъ незнамъ какъ та нѣкои-си думать и имжть все за пó-добрѣ и за пó-лѣсно, *темесукъ* а не *записъ, записка,-ихтибаръ* а не *честь,-баиръ* а не *врьхъ*, или какъ-годѣ инакъ по Българскы; познавашь тутакъси, че тези чловѣци трѣбва да имжть тегленье-то отъ сьрдце на мухы-ты или брѫмбары-ты, които заминвать цвѣтья-та та кацновать . . . незнамъ дѣ; тези чловѣци искать да имжть, или имя незнамъ какъ, или очи незнамъ какъ, или главж . . . съ еднж рѣчь, искать да сж бѣлѣжени.

Това е, милы мои Дѣчица, токо речи, всичкый-тъ този *Рѣчникъ на думы Турскы и Грьцкы;* вамъ ви ся казва да гы познавате, и вамъ приличя да направите, да ся нечюжть веке ни въ писуванiя-та ви, ни въ уста-та ви, ни въ кжщи-ты ви, когы станете и

вы нѣкогы-си мѫжье и бащи на чѣлядь; стари-ти ни незнаяхѫ толкось книгѫ като васъ, и пакъ колко-годѣ поисхвърлихѫ доста *виліяты*, *школы*, *даскалы*, а вы нещѣте ли можя да дадете на ваши-ты дѣца този чистый, истрѣбеный и разработеный языкъ както нѣговити братья отъ еднѫ майкѫ?

Съвсѐ това мнозина думатъ; добро е всичко, нъ на народа му трѣбвать знанія, и да му гы даде нѣкой-си нѫждно е да му гы показва съ думы знаяны отъ нѣго. И азъ казвамъ че на народа трѣбвать знанія, и да му ся дадѫть, трѣбва най-напрѣдъ да го научишь книгѫ та да чете; пѫкъ напконъ трѣбва и Господство ти да имашь и знанія, и прьвоначяла, и порѣдъ та да можешь му да знанія. Какъ ся дадохѫ и ся давать знанія на подновены-ты Грьци съ думы-ты Италіянскы и Турскы съ *акторпсъ*, *кадисъ*, *мухтисъ*, *сеизисъ*, или съ исхвърганье-то на едины таквысь безчетны думы и цѣлость-тѫ въ ветхы-ты и забравены-ты? Какъ е зелъ и зема знанія Французскый народъ? съ тьмно-то и неотбрано-то говоренье на нахыи-ты или съ языка Фенелоновъ? Пѫкъ въ кой ли народъ ся внесохѫ или ся може внесѫть знанія съ неразработенъ и неотъкменъ языкъ? За да даде нѣкой-си знанія на народа трѣбва да има той най-напрѣдъ, и да гы има нѣкакъ на подрѣбно въ главѫ-тѫ си, да не сѫ натрупѫны, че тогыва както и да пише, никой

не му отбира. Пжкъ най-напрѣдъ отъ единъ писатель, въ всичкый свѣтъ ся иска слогъ, и всичко-то свойство на знаніе-то да си има свое-то имя. Писатель-тъ, то ся знае, че трѣбва да знае пó-вече отъ колкото народъ-тъ, зачто той, когы зема еднж книгж въ ржкж, иска да научи понѣчтичко, сир. и знанія и имяна на тези знанія. Отъ писателя когы е тъй ся иска слогъ, а като ся рече слогъ нещо ся рече думы благородны и разнородны съ цѣлость-тж на единъ языкъ; отъ писатель Българинъ да ся иска слогъ Българскы, а отъ мжжь, да ся иска порѣдъ. По нѣкждѣ нѣкож думж ако и да ж неразбира простый-тъ, той единъ пжть, ако е научилъ да чете, пыта и ся двойно ползова. Попытай нѣкого-си, какво ся ползова Българинъ-тъ, ако рече *отечьство* а не *виліятъ*? Пытамъ и азъ, какво ся ползова, ако рече *виліятъ* а не *отечьство*? Какво ся ползова Гръкъ-тъ, ако рече *агогыятисъ* а не *кыраджисъ*, *скыникосъ* а не *акторпсъ*? Толкова ся ползова, когыто има нѣкой-си свое-то си, та не дири чюждо. Когы е за да си исчистимь языка отъ чюжденство и отъ думы заръждялы, когы е да ся даде на Българина единъ языкъ пó-разработенъ отъ колкото тогова, дѣто го еималъ до сегы; когы е дума да ся съблѣче языкъ-тъ едны дрипы, то тогыва ны хващять като нѣкои вьртоглави съжаляванны чювствованія за народа, и съ вършянія-та и относкы-ты си недаваме показы, токо

какъ да можемь да го (прѣпазаруваме)· и да го снемемь пó-вече надолѣ отъ стѫпа му. Срамно е, Господиновци, да стоимь на срѣща всичко, каквото е Чисто-Бѫлгарско, и да ставаме заставаче на едны думы, които, колкото врѣмя гы обдьржяме, като помѣнь ни сѫ врьхъ листья-та наши на едны врѣмяна врѣдны за оплакванье и за срамъ на робство-то. Бѫлгаре! земете си назадъ думы-ты ваши, дирете гы насьѫду дѣто ся говори Бѫлгарскый языкъ, дирете гы въ ваши-ты книгы, въ ваши-ты ветхы рѫкописы, въ майчиный си языкъ, и ся опрѣдѣлете само въ ваши-ты правици. Съ накѫрпенъ языкъ сте быле толкось годины, та знаете какъ ви вьрви; поопытайтеся и съ свой-а си и щѣте видѣ какъ ще ви трьгне. Обьрнетеся та повижте какъвъ пѫть ви отвори найглавный ви Писатель благаткый Юр. Венелинъ, като раздири и ви обяви и стѫпкы-ты и относкы-ты на ваши-ты Прѣдѣды. Този почетенъ и незабравенъ мѫжь е чювствовалъ, буденъ стоялъ и ся е потилъ за васъ. Почетете чювствованія-та на оногова, дѣто ви е искалъ добро-то, и недѣйте прави като жидовци-ти, които умарять свои-ты учителе. — А! А! А! Бѫлгаріо, зачто нѣмахъ сльзы-ты Іеремієвы, зачто нѣмахъ душѫ-тѫ му провидливѫ, за да плачѭ както оплакваше той святый-а Градъ!!! Ты си си напоила съ оцетъ и съ жлъчкѫ всичкы-ты, които ти сѫ поискали

добро-то, и си ся оставила измамена отъ онизи, които ти блажихѫ загубѫ-тѫ. . . .

Александръ Т. Живковъ.

На 1 Юнія, 1855.

Букурещь.

РѢЧНИКЪ

на думы

ТУРСКЫ И ГРЬЦКЫ ВЪ ЯЗЫКА БЪЛГАРСКЫЙ.

А.

АБА, *Бало*, осмакыня.

АБДАЛЛѪКЪ, Заплѣсванье, заплѣснуванье.

АБДАЛЪ, Заплѣсъ, лапнишь, заплѣснѫтъ.

АБРАШЬ, *Лунявъ*, луничявъ.

АВДЖІЯ, *Ловецъ*, *Ловчія*.

АВДЖИЛѪКЪ, *Ловство*, *ловлѣнина*, *ловителство*, §. *метаф.* дебенье, прѣслѣдванье.

АВЪ, *Ловъ*, *ловитва*, ловля, ловлѣніе.

А.ІА, Срѣдорякъ, островъ.

АДЖ.

АДАМЪ-БОЮ, Чловѣшка израсть.

АДАШЬ, Едноимецъ, едноимникъ, съименъ.

АДЕТЪ, Обычяй, навыкъ, привыкъ, обыкновеніе. §. нъравъ, нравъ.

АДЖАИПЪ, *Чюдно*, *чюдесно*.

АДЖЕИСВАМЪ, Пожалвамъ, жалѭ, съжалвамъ.

АДЖЕБА } *да ли*.
АДЖЕБЪ }

АДЖЕМАКЪ, Съжалванье

пожаляванье, жаленье, жалость.

АДЖЕМАЛѪКЪ, Глупъвщина, глупъвина, глупость.

АДЖИЗЛѪКЪ, Горчивина, горчина, горчивость.

АДЖИЛЕ, Набьрзо, бьрзо, наскоро.

АДЪ, *гр* пькъль, вѣчна мѫка, прѣисподня.

АДѪМЪ, Раскрачь, прѣкрачь, крачка.

АЖДЕРХА, Вижь ламмья.

АЗГѪНЛѪКЪ, Бѣснина, бѣснота, разбѣснуванье, разбѣсуванье.

АЗГѪНЪ, Бѣсенъ, разбѣсенъ.

АЗДИСВАМЪ, Подлютявамъ, разврѣждамъ, §. разбѣсняваміся.

АЗЛѪКЪ, Засипъ.

АЗМАКЪ, Млака, мочярь, потрьслякъ, глибь, тьрсей.

АЙЛЯКЪ, Празденъ, бездѣленъ.

АЙЛѪКЪ, Плата мѣсячна, мѣсячина.

АЙНАДЖИЛѪКЪ, Опъчина, опъкщина.

АЙНАДЖІЯ, Опъкъ.

АКАБЕТЪ, Когы да е, или когы, както да е, или какъ.

АКАНТІЯ, Вижь акѫнтія.

АКЛѪШМАКЪ, *Отъкмяванье*, *погода*, *погажданье*.

АКРАБА. Свой, свойникъ, роднина.

АКРАНИНЪ, връстникъ, едноврьстникъ, съвръстникъ.

АКѪЛЛІЯ, Уменъ, разуменъ, мѫдръ.

АКѪНТІЯ, Отичванье [отъ отичвася вода], стрьвнотеченіе.

АЛАДЖАКЪ, Земанье, зиманье.

АЛАДЖІЯ, Купувачь, купецъ.

АЛАЙ, Тържество, обрядъ, обрядчикъ, тържественъ обрѣдъ, ходъ, служба, опълченіе.

АЛАЧЬ, Вижь халачь.

АЛАШИКЪ, Наученъ, обржгнжтъ, вгуренъ, огуренъ.

АЛАШМА, обржгванье, научванье, наука, вгуряванье, огуряванье.

АЛАЩИСАНЪ, Вижь алашикъ.

АЛАЩИСВАМЪ, Обржгвамъ, научвамся, вгуровамся, огуровамся.

АЛДЖРИСВАМЪ, договѣдвамся, съземамся, осѣтвамъ. §. Прикапвамъ наземанье. §. Подемамъ.

АЛДЖРМАКЪ, Договѣдванье, свѣщянье, съземанье. §. Прикапь на земанье.

АЛЕФЪ, Пламыкъ, пламныкъ, пламень.

АЛЛА, *гр.* съжзъ. Нъ, най.

АЛЧЯКЪ, доленъ, нисъкъ.

АЛЯТЪ, орждіе, сѣчево.

АЛЖШЬ-ВЕРИШЬ, Земанье даванье, търговія, търговщина.

АМААНЕТЪ | Залогъ, за-
АМАНЕТЪ | лога. §. Вързялъ, мытовързялъ, търговскы пары.

АМАНЪ, Варе, варай.

АМБАРЬ, Вижь хамбарь.

АНАЛОГЫЯ, Уравненіе, Въздржчіе, съразмѣрность, съмѣрность.

АНГАРІЯ, Вижь гарія.

АНДИСВАМЪ, Споменявамъ, споменувамъ, наумявамъ, подсѣщамъ.

АНДЖАКЪ, Вижь алла.

АНКОРА *гр.* Котка, котва.

АНМАКЪ, Споменяванье,

наумѣванье, подсѣщанье.

АННАТТѪРМАКЪ, Доказванье, расказванье.

АННАШѪЛДѪ, Разумѣся, разбрася.

АНТИКА, Старина, дрѣвность.

АПѪНСѪЗЪ, ненадѣйно, напрасно, безнадеждбно.

АРАБАДЖІЯ, Коларь, коларинъ, коларникъ.

АРАБА-ЮЛУ, Колялникъ, обитъ пѫть.

АРАТЛИКЪ, Побратимъ.

АРГАТИМЪ, Вижь ергатинъ.

АРЕСВАМЪ, *гр.* Угаждамъ, угодно ми е, въгодно ми е, хващя ми очи-ты.

АРЕТМЕКЪ, Засрамванье, засрамуванье.

АРЗУАЛ, Вижь харзуал.

АРКА, Гръбъ, §. поддрьжникъ, защитникъ, закрылникъ.

АРКАДАШЬ, Другарь, другаринъ.

АРКАРѪ, Тутакъси, тутакси, тось-часъ, този-часъ.

АРМАГАНЬ, Поклонъ, подаръкъ, даръ.

АРМАНЬ, *гр.* Гумно.

АРМЕЯ, *гр* Разсоль, прѣсоль.

АРОМАТЪ, *гр.* Благовонна былка, благовонія.

АРПАДЖИКЪ, лученъ, разсадъ.

АРРАВОНА, *Вижь* пей.

АРТѪКЪ, Пó-вече, пóвечь, излишно.

АРТѪРДИСВАМЪ, Надавамъ, отхврьлямъ, отхрьгамъ.

АРЪ, Срамъ, стыдь, срамота, стыдливость.

АРѪ, Раздалѣчь, наразделѣчь, растояніе, отстояніе, подалье, мѣждина.

АРѪЛѪКЪ, Мѣждина, испомежду.

АСКЕРЪ, Войска, воинство.
АСЛАНЬ, Лѣвъ, львъ.
АСЛѪ, истина, сѫщо, истника.
АСМА, Лѣторасъль, хврасть, лоза.
АСТАРЪ, подплатка, рѣдко платно.
АТЛІЯ, Конникъ, конюхъ, коняникъ.
АТМАДЖА, Соколь.
АТЪ, Неподвитъ конь.
АФЕРИМЪ, Блазѣ! благоже! твьрдѣ добрѣ! много добрѣ!
АФЕТТИМЪ, Опростихъ, простихъ.
АФИФЪ, Тьнъкъ, слабъ, тьнкулястъ, слабичякъ, истънченъ.
АФІОНЪ, Опіумъ, сънна былка.
АФЪ, Прошка, опростяванье, простяванье.
АХКѪРѪ, Напрѣко, напрѣкы, напрѣспрѣкы.
АХМАКЪ, простъ, глупъвъ, лапнишь, гламъвъ.
АХТАПОТЬ, Вижь октаподъ.
АХЧІЙКА, Поварница, готварка.
АХЧІЙНИЦА, Готварница, поварня, соколница, кухня.
АХЧІЯ, Готвачь, поварь, поварникъ.
АХѪРЪ, Вижь яхѫръ.
АЧИГІОЗЪ, Гадаринъ, гадарь, очетворецъ, отворенъ, очевадникъ.
АЧИКЪ, Отворенъ.
АШИКЛѪКЪ, Вѣшство, хытрина, хытрость, искуство.
АШИКЪ, Вѣшъ, строинъ, хытъръ, искусенъ.
АШИКЯАРЕ, Явно, очевидно.
АШИРТЪ, Прикалено, отвънмѣрно.
АШІЙКА } Присада, присадка.
АШІЯ }

АШЛАДИСВАМЪ, присаждамъ.
АШЛАМА, Присадка.
АШНАЛѪКЪ, Пріятелство.
АЯРЪ, Хытъръ. §. опытъ, испытъ, прѣпытъ.

Б.

БААРЕ-БЮТЮНЪ, Цѣлъ цѣлокупенъ.
БАБА, Баща, тато, отьць.
БАБАЛѪКЪ, тьстъ.
БАБУКЧІА, Чьхларь, чьхларинъ.
БАДЕЯВА, помѣнь, поклонъ, даръ, помана (отъ помянѫ), даромъ, туне.
БАДЖА, Кумынь, дымникъ.
БАДЖАКЪ, Крачюль.
БАДЖАНАКЪ, Своякъ.
БАЗИ-КЕРЕТЪ, Наврѣмены, понѣкогы, понѣкогажь.
БАЙРАКТАРЪ, Прапорщикъ, знамяносецъ, знамяноносенъ, хорѫгвоносецъ.
БАЙРАКЪ, Хорѫгвь, знамя, знаменіе, прапорьцъ, бѣлякъ.
БАИРЪ, Рътлина, рътъ, врьхъ, бьрдо, могыла, зѫбярь.
БАКАМЪ, Вързія, красилно дьрво.
БАКІЯ, Остатъкъ.
БАКЛА, Едъръ бобъ.
БАКЛАВА, Точено, мѣдница.
БАКТИСВАМЪ, Дотѣгнувамъ, додѣвамъ, омрьзнувамъ.
БАКШИШЬ, Поклонъ, подаръкъ, доброволенъ, произволенъ даръ.
БАКѪРЪ, Мѣдь.
БАЛДѪРЪ, Крачюнъ, дебѣль, дебѣлина.
БАЛТІЯ, Брадва, топоръ, сѣкыра.
БАРАБАРЪ, наедно, изе-

дно, заедно, равно, изравно.

БАРАШИКЪ, Помиряванье, помирство, миръ, удобруванье, сговорванье.

БАРДАКЪ, Кърчягъ.

БАРЕМЪ, Понѣ.

БАРУТЪ, пушченъ прахъ, пушяченъ прахъ.

БАСАМАКЪ, Стѫпало, стѫпъ, стъпень, стѫпа, стѫпникъ.

БАСКѪНЛѪКЪ, Разбой, разбиванье, врьхлѣтванье, нападнуванье

БАСМА, Пѫстрило, печятенъ платъ.

БАСЪ, Захващаница, захващанка, облогъ.

БАТАКЧІЯ, Пропадникъ, пропастникъ.

БАТАКЪ, Тыня, локва, каль.

БАТАРДИСВАМЪ, Пропадвамъ, погрязнувамъ, погрѫжавамъ.

БАТКѪNЪ, Вхлѫбнѫтъ.

БАТТИСВАМЪ, Потъновамъ, потъвамъ, заглѫзновамъ, заглѫзвамъ.

БАХТЛІЯ, Чѣститъ, чяститъ щастливъ, благополученъ.

БАХТЪ, Чѣсть, щастіе, получяй.

БАХТЪ-СѪЗЪ, Злочѣстенъ, злочѣстъ, злополученъ, злощастенъ.

БАХЧОВАНИНЪ, градинарь, градинаринъ.

БАХЧЯ, Градина, садъ.

БАШАБАШЪ, Равно и равно, едно за друго.

БАШАБОШЪ, Празденъ, праздноглавямъ.

БАШАРДИСВАМЪ, Сполучвамъ, налучовамъ.

БАШКА, Отдѣлно, особно, особито. §. инакъ, друго-яче.

БАШКА-ТЮРЛІЯ, Инакъ, друго-яче.

БАШЛАМА, Поклонъ, по-

даръ, подаръкъ, даръ. §. приставка.

БАШЛЖКЪ, Оглавникъ, углавникъ, оглавъ.

БАШЬ, Главатарь, главенъ, най-голѣмъ. § вижь юсте.

БАХЪ-Я } Май, токо
БАЯА } май.

БАЯЛДИСВАМЪ, Примирамъ, обмирамъ.

БЕДЕЛЪ, За менѣ, за мень, на мое мѣсто, на мѣсто мень.

БЕДЖИТЪ, Нжждно, твърдѣ потрѣбно.

БЕЗБЕЛЛИ, Явно, природно.

БЕЗДИСВАМЪ, Отричямся, отхвъргамся.

БЕЗИРЪ, Лѣнъ.

БЕЗИРЪ-ЯА, Лѣнено масло.

БЕКЛЕМЕ, Вардія, стража, паза.

БЕКРИЛИКЪ, Піянство.

БЕКРІЯ, Піянецъ, піянеца.

БЕКЧІЯ, Падаринъ, падарь, вардачь.

БЕКЯРИНЪ, Неженякъ, неженецъ, свободенъ.

БЕЛКЫМЪ, нѣма, лѣгома, лѣгоми. § може нѣкакъ, можно, можеся.

БЕЛЪ-ЕТМЕМЪ, не ся угърбямъ, не ся подавамъ, не ся покорявамъ, не ся склanямъ.

БЕЛЯЗИКЪ, Вижь бильязикъ.

БЕЛЯ, Пакость, напасть, тягость, немирство, беспокойство.

БЕНТЪ, Язъ.

БЕРБЕРИНЪ, Бріячь.

БЕРЕКЕТЪ, Спорь, изобиліе, обиліе, рѣха.

БЕСЛЕМЕ, Храненикъ, посыненикъ, посыненъ.

БЕТЪ, Грозно, безобразно, скотина.

БИКМЕ, Сукарь коприненъ.

БИЛГЫЯ, Гладилка, гладило, точило, острилка, острило.
БИЛДИКЪ, Познайникъ, познаникъ, познатъ.
БИЛИГЫЯ, Вижь билгыя.
БИЛЮКБАША, Пълководець, главатарь.
БИЛЮКЪ, Вижь бюлюкъ.
БИЛЮРЪ, Голоть, по *гр.* кристалль, Хрусталь.
БИЛЬЯЗИКЪ, Грывна.
БИНА, Сграда, зданіе.
БИРАЗЪ, Малко нѣчто.
БИРДЕ, И да е, ако е, чяко, нѣка е.
БИРДЕНЪ, Изеднѫжь, изведнѫжь.
БИРЛИКЪ, Съединенъ, съгласенъ. §. заедно, наедно, ведно, въедно.
БИРЪ-КАРАРЪ, Непрѣстанно.
БИРЪ-КЕРЕТЪ, Веднѫжь, въеднѫжь, еднѫжь, единъ пѫть.
БИРЪ-ЮЗЛІЯ, Едноликъ, съ едно лице.
БИТИВІЯ, Цѣлъ цѣлокупенъ.
БИТИРДИСВАМЪ } Довършямъ, свръшямъ.
БИТИРИСВАМЪ }
БИТИШИКЪ, Влѣпнѫтъ.
БИЧИМЪ, кроежь. §. зелена трѣва.
БИЧКЫЯ, Кройница.
БІЕНДІИ-МИ, Спорядъ угодѫ-тѫ ми, по сгодѫ-тѫ ми, което ми ся угоди, угодно-то ми, въгодно-то ми, което ми хваща очи-ты.
БІОЛМЕ, Отдѣлъ, отдѣленъ кѫсъ, сѣкъ, чясть.
БЮЛЮКЪ, Пълкъ, сбуна, глота, навалица.
БЮЛЮКЪ-БАША, Вижь билюкбаша.
БОАЗЪ, Вижь буазъ.
БОЗГУНТУЛУКЪ, Размирица, завѣра.
БОЗДИСВАМЪ, Развалямъ, покварямъ, повреждамъ.

БОЗУКЪ, Разваленъ, по-кваренъ, повреденъ.
БОЙ, Израсть, высочина.
БОЙДАШЬ, Свръстникъ, свръстенъ, нисъкъ.
БОЙЛІЯ, Израстенъ, высокъ.
БОКАГЫИ, Оковы, спѫнкы, спѫвкы.
БОКЛУКЪ, Гноище, гной, гуной, измѣтъ, смѣтъ.
БОЛАНѪКЪ, Мѫтенъ, размѫтенъ.
БОЛАШИКЪ, Нечистъ, оцапанъ, омацанъ, намацанъ, мрьсенъ, смрьсенъ, огалатенъ.
БОЛЕКЫ, Дано, давно, ега.
БОЛЛУКЪ } Споръ, спо-
БОЛЪ } ренье, изобаліе, обаліе. §. *боло*, широкъ.
БОРІЯ, Трѫба, трѫбица, трѫмбица.
БОРСУКЪ, Язовець.
БОРУНЬ, Кѫтъ, ѫгълъ, рогъ. §. *метаф.* завой.
БОРЧЬ, Длъгъ, длъжность, дължность.
БОХЧЯ, Маца, вързаница, вързанка.
БОШЬ, Праздно.
БОЯ, Цвѣтъ, шяръ, оброшеніе, краска, брошія, калило, калилка.
БОЯДЖІЯ, Оброщникъ, красилникъ.
БОЯДИСВАМЪ, Оброшявамъ, калявамъ.
БУАЗЪ, Гѫрло, проливъ, устье.
БУДАЛА, Телникъ, несвѣстникъ, несвѣстенъ.
БУЗААЛѪКЪ, Садина, дрѣбна трѣва.
БУЛИНА, гр. Лѫстунка, люспунка.
БУРГЫЯ, сврѣдѣлъ.
БУРМА, Витло.
БУТЪ, Кѫлка, бедро.
БУЮРДИСВАМЪ, Заповѣдовамъ, повелявамъ, заръчвамъ.

БЮВЕТЪ } Виръ, джлбо-
БЮЕТЪ } чина, глжбочина.

БЮЛБЮЛЬ, Славѣй, славяй.

БЮЛЮРЪ, Вижь билюръ.

В.

ВААДЕ, Вижь ваде.

ВАДАНЛЖКЪ, Покжщнина.

ВАДЕ, Нарокъ, нашьствіе, сърокъ, опрѣдѣленіе.

ВАЗГЕЧЬ, Оставися.

ВАКУФЪ. Иностанскы имотъ, обителско иманье.

ВАРЕЛЪ, *гр.* Бждне, бжчвица, возелничка.

ВАРДИСВАМЪ, Продлъжавамъ.

ВАРЛАКЛІЯ, Имотенъ, богатъ.

ВЕЗНЕ, Кжпонкы, вѣсици.

ВЕКЫЛИНЪ, настойникъ, пристойникъ, пълномощникъ. §. натоваренъ. §. управитель, кърмитель.

ВЕРГЫЯ, Бирь, бирія, давнина, даждія, дань, данъкъ, подать, залогъ.

ВЕРДЕРИСВАМЪ, прѣдавамъ.

ВЕРЕСІЯ, почякъ, навѣра.

ВЕХРЕМЪ, Суха кашлица.

ВИРАНЪ, Пустъ, порутенъ.

ВРАКОЗУНЬ, *гр.* Вижь учукурь.

Г.

ГААЗІЯ, Побѣдитель, побѣдливъ, навивачь.

ГААЛЕ, Вижь гайле.

ГАЗЕПЪ, Гнѣвъ, ядъ, лютина. §. гнѣвливъ, ядовитъ, лютъ.

ГАЙЛЕ, Грыжа, попе-

чяванье, печяль, скръбь, жалость.

ГАЙРЕТЪ, Вижь кайретъ.

ГАЙТАНЬ, Обтока, мутовьцъ, нишникъ, украйникъ, снуръкъ, нуръ.

ГАМЪ, Вижь гайле.

ГАРГЫЯ, Вижь маздракъ.

ГАРІЯ, Тлака, подвада, нагонъ.

ГЕБЕРЯСА, Пьсетяса, псетяса.

ГЕВЕ, Вижь гюве.

ГЕВЕЗЕ, Бжрборникъ, бръщолявникъ, ломотникъ, праздномель, пустомель, пустомелникъ, глумливъ, пустословъ, празднословъ, празднословець, блядивъ, блядословець, бълтовникъ.

ГЕВЕЗІЯНЪ, Римизянъ.

ГЕВЕЗЪ, Римизъ.

ГЕВЕНДІЯ, Обезчестна, безчестна, нечестна, обезславена.

ГЕВРЕКЪ, Крѣхъкъ, нѣженъ, мѣкъ.

ГЕВШЕКЪ, Мѣкышарь, суръвъ, разслабенъ, неджгавъ, развлѣканъ, развлѣченъ, распасжнъ.

ГЕЛБЕРЬ, Тегличь, (бъчварско, кацарско сѣчево).

ГЕЛИРЬ, Доходъ, приходъ.

ГЕЛИШИРЬ, Съвземанье, подохожданье на себе.

ГЕМЕНІЯ, Вижь иминія.

ГЕМЪ, Юзда.

ГЕРДАПЪ, Въртопъ. §. бездъна, бездъніе, продъніе, пропасть. §. бързей.

ГЕРЧЕКЪ, Истина, наистина, наистинка.

ГЕЧЕРДИСВАМЪ | Прѣ-
ГЕЧЕРИСВАМЪ | карвамъ, прѣминвамъ.

ГЕЧИНДИСВАМЪ, Прѣхранвамъ, прѣпитавамъ, поминвамъ.

ГЕЧИНМЕКЪ, Прѣхран-

ванье, прѣпитаванье, поминъкъ, поминокъ.

ГЕЧИТЪ, Бродъ, прѣходъ, проходъ.

ГЕЧМЕ, Прѣлка.

ГИМІЯ, Лагья, ладія, корабъ, корабль.

ГИМИДЖІЯ, Корабчія, корабникъ, корабьлникъ, кораблепикъ, пловецъ.

ГИРИЗЪ, помыйникъ.

ГІОВЕ, Зѣть. § гіове, ужь, ужка, ужь-божемъ.

ГІОЗЛУЦИ, Цькла, очила, зьркала, зьрцала.

ГІОЗЪ-БААДЖІЯ, Омайникъ, умайникъ.

ГІОЛЪ, Локва, млака, тыня, блато.

ГІОЧЬ, Товарь. § вижь калабалѫкъ.

ГІЮСЛЮКЪ, Нагрѫдникъ, прѣдгрѫдникъ, брънія. § напръсьникъ.

ГЮБЕКЪ, пъпъ, пѫпъ.

ГЮБРЕ, Торъ, торь, гной, гуной.

ГЮВЕНДЖИРЛИКЪ, Гълѫбникъ, гълѫбница, гълѫбарникъ, гълѫбарница.

ГЮВЕНДЖИРЬ, Гълѫбъ.

ГЮВЕНДИСВАМСЯ, Наемамся, дрьзновамъ, смѣѭ.

ГЮДЖЕНЬ, поръ.

ГЮДЖУЛЕ, Едвамъ, едва.

ГЮМЕ, Бурдѣлъ, бурдѣй, изба.

ГЮМРУКЧІЯ, Мытоемьць, мытникъ, мытарь.

ГЮМРУКЪ, Мыто, подать. § мытница, мытарница, мытарство.

ГЮНДЕЛИКЪ } Дневна
ГЮНДУЛУКЪ } плата, поденщина.

ГЮШЮЛЬ, Воля, произволеніе.

ГЮРЕШЬ, Борба, боренье.

ГЮРЛЮКЪ, Бурепакъ, буренякъ.

ГЮРЪ, Спорпо, обилно.

ГЮРЮКЪ, Духало, мѣхъ.

ГЮРЮЛТІЯ, Глъчка, глъчава, крамола, побѣса, развратъ, мятежь, възмѫтванье.

ГЮЧЬ, Мѫчно, усилно, притѣснено.

ГЯВУРЬ, ГЯУРЬ } Безвѣрникъ, невѣрникъ.

Д.

ДААВЕТЛІЯ, Поканенъ, привыканъ, призванъ.

ДААВЕТЪ, Поканванье, привыкванье, призованье, призваніе.

ДААВІЯ, Сѫдба, сѫдъ, сѫдство, сѫжденіе.

ДААХЫ, И да е, ако и да е, нѣка и да е.

ДАВАДЖІЯ, Съпрьникъ, съперникъ, съпротивникъ, съпостатъ, сѫпрь

ДАВРАНМА, не ся свѣствай, не ся дрьжь, недрьзновай, несмѣй.

ДАЙМА, Всякгы, всякогажь, всегда, вынагы.

ДАКЫКА, Строка, минута, малюта, дробъ.

ДАЛАКЪ, Слѣзена, слезена, слѣзенка.

ДАЛГА, Вижь талазъ.

ДАЛДИСВАМСЯ, Впущамся, спущамся.

ДАЛДѪРМА, Присадка, одводъ (на лозе).

ДАЛКАУКЛУКЪ, Гѫбосенья, былинакство.

ДАЛКАУКЧІЯ, Гѫбосникъ, былинакъ, измамачь.

ДАМАРЬ, Біенье на жилѫ-тѫ (pulsus).

ДАМГА, печятъ. § вижь леке.

ДАМЛА, Припадванье, примиранье, обморъ, обморъкъ. § капка, капчица.

ДАНАЩИСВАМСЯ, Допытвамся.

ДАРА, Спадъ, отставъ, отметъ, отлогъ, извѣска, вывѣска.

ДАРАШЛѪКЪ, Тѣснотія, тѣснина, тѣснота, тѣсноть.

ДАРГѪНЪ, Сьрдитъ, ядосѫнъ.

ДАРЧИНЪ, Корица, слачица.

ДАСКАЛЬ, *гр* Учитель, прѣподавачь, наставникъ.

ДАФИНЪ, *гр.* Узоръ, вычюръ, лавъръ.

ДАЯНАКЛІЯ, Траетинъ, траинъ.

ДАЯКЪ, Подпорка, помагалка, пазмарка.

ДЕВЕ, Вижь камила.

ДЕВЕ-КУШУ, Велблѭдско пиле, птиче.

ДЕЗГЫИ, Вижь дизгыи.

ДЕЛФИНЬ, *гр.* Морска свинья.

ДЕМЕКЪ, Сирѣчь, то е, което ще рече.

ДЕМЕТЪ, Спопъ, брѣмя.

ДЕНБЕЛЬ, Мьрзеливъ, лѣжькъ, лѣнивъ, нерадивъ.

ДЕНЕДИСВАМЪ, Упознавамъ, забѣлѣжвамъ, приглѣдвамъ, опытвамъ.

ДЕНЕМЕКЪ-ИЧИНЪ, За испытъ, за опытъ.

ДЕНКЪ, Половинь товаръ, една страна, съразмѣрность. § четвьрть на драма.

ДЕРВЕНТЪ, Тѣсно мѣсто (клисура). § убитъ пѫть, работникъ пѫть.

ДЕРЕ, Бара. § долчина, долъ, ждолъ, ждоль, ждоліе, ѭдоль, долина, раздоліе, усоя.

ДЕРЕКЪ, Стълпъ, сѡха, попъ, складъ, пазмарка, подпорка, подставка.

ДЕРМАНСѪЗЪ, Немощенъ, слабъ, безсиленъ.

ДЕРМАНЬ, Сила, мощность, мощь.

ДЕРТЛИВЪ, Неджгъвъ, неджѫливъ, неджѫенъ, врѣгавъ, хлѣмавъ.

*

ДЕРТЪ, Неджжство, неджгъ.
ДЕРЯДЕНИЗЪ, Море.
ДЖАБА, Залудо, напусто, напустошь, напраздно, наничто, всуе, бесползж. § туне, даромъ, подаръкъ, подаръ, даръ.
ДЖАБАЛАДИСВАМЪ, Бръщелявж, бърборж, пустомелж, пустословж.
ДЖАДІЯ, Вещица, вещерка.
ДЖАНАБЕТЪ, Бездушникъ, бездушенъ.
ДЖАНЖМЪ, Душо моя, душе моя, душице моя.
ДЖЕБЪ, Вижь джобъ.
ДЖЕВАИРЪ, Бесцѣнъ камыкъ, драгоцѣнъ камыкъ.
ДЖЕВАПЪ, Вижь джуапъ.
ДЖЕЗВЕ, Поварниче, поварче.
ДЖЕЙСУРЪ, Сърдчевитъ, смѣивъ, дрьзливъ, дрьзновенъ, дрьзостенъ.
ДЖЕЛАТИНЪ, Главосѣчь, главосѣчець, сѣчець, палачь.
ДЖЕЛВЕ, Окржшлякъ, кржшлякъ.
ДЖЕЛЕПИНЪ, Купувачь, купець, търговець на добытъкъ.
ДЖЕМАЛЪ, Плашило, страшило, страшилище, пужало.
ДЖЕНДЕМЪ, Пькъль, вѣчна мжка, прѣисподня, продънь, пропасть.
ДЖЕНКЪ, Бой, битка, битва, брань, ръвань, борба, сраженіе.
ДЖЕРА, Живница, живеница, живина (fistula).
ДЖЕРАХЪ, Раноцѣль, раноцѣлитель, язвоцѣль.
ДЖИГЕРЬ, Дробъ.
ДЖИМБИСЪ, Вижь чимбисъ.
ДЖИЛВЕ, Вижь джелве.
ДЖИНСЪ, Ощеръ, во-

щеръ, влака, пасмина, родъ, плѣмя.
ДЖОБЪ, Пазувникъ, пазуварь, карманъ.
ДЖОЛАНЬ, вижь чолань.
ДЖУАПЪ, Отговоръ, отговаранье, отвѣтъ.
ДЖУМБИШЬ, Веселія, веселба, весело прѣминуванье, проминванье, радость.
ДЖУРУКМА, Хврьчило.
ДЖУДЖЕ, Дуко.
ДИБИДЮСЪ, Съвсе, отъ край до край, до сушъ, до шюшъ.
ДИБИ-ЮКЪ, Дъно нѣма, бездъно.
ДИВАНЕ, Налудничявъ, възлудничявъ.
ДИВИТЪ, Мастилница, чернилница.
ДИЗГЫИ, Подврьскы.
ДИКАТЪ, Вникнуванье, вниманіе.
ДИКЪ, Стрьвно, надолѣ, надолъ, навалено.
ДИКЫСЪ, Покѫщнина.
ДИКЫШЬ, Рѫбъ.
ДИЛАВЪ, вижь маша.
ДИЛБЕРЪ, Хубъвъ, приличенъ, гыздавъ, красенъ.
ДИНГЫЛЬ, Ость.
ДИНЧЬ, Кръвенъ, кръвоватъ, напръщялъ.
ДИПЧЮГЪ, Дъпярь.
ДИРЕКЛІЯ, Пазмарникъ, стълпникъ.
ДИРЕКЪ, вижь дерекъ.
ДИСАГЫ, *гр.* Котомка, котемка.
ДИСКОЗЪ, *гр.* Блюдо, блюдъ, паничіе, подносъ.
ДИШЛІЯ, Зѫбатъ, зѫбястъ, зѫблястъ.
ДІОРТЪ-КЮШЕЛЛІЯ, Четвьртитъ, четвьрожголенъ.
ДІЯВОЛЪ, *гр.* Бѣсъ, неприязнь, чортъ. § лихъ, хытъръ.
ДІЯКОНЪ, *гр.* Цьрковенъ, черковенъ служитель, служникъ, помощникъ.

ДІЯМАНТЪ, *гр.* Бесцѣнъ камыкъ, драгоцѣнъ камыкъ.

ДІЯТА, *гр* Завѣтъ, заващаніе. § *діета,* паза, прѣпаза, грыжа, мѣрка въ яденье и піенье.

ДОКУНДИСВАМЪ, Докачямъ, досѣгамъ.

ДОЛАНДАРАДЖІЯ, Омотайникъ.

ДОЛМАЛѪКЪ, Нарой, наривъ.

ДОМУЗЪ-БАЛѪ, вижь делфинъ.

ДОСТЪ, Пріятель, любимецъ, побратимъ, другъ.

ДРУМЪ, *гр* Пѫть, пѫтека, ристаніе.

ДУВАА, Молба, моленье, молитва.

ДУВАДЖІЯ, Богомолецъ, богомолъ.

ДУВАРДЖІЯ, Зидаринъ, зидарь, стѣнозидатель, зидчія, здатель.

ДУВАРЪ, Зидъ, зиздъ, стѣна, § ограда, заграда, заградъ.

ДУМАНЬ, Пушякъ, дымъ. § пара, сѫпухъ. § мъгла, тьма.

ДУРГУНЪ, Запрѣлъ, ослабнѫлъ, слабъ, испосталѣлъ.

ДУРІЯСТЪ | ДУРЬЯСТЪ } Червеникъвъ червеничявъ, въсчервенъ, надруменъ.

ДУРМАДЖІЯ, Стрѫгарь, стрѫгаринъ, стругарь, стругаринъ.

ДУШМАНИНЪ, Непріятель, врагъ, враждбникъ, вражмашь, изядникъ, кръвникъ.

ДУШМАНЛѪКЪ, Непріятелство, враждба, вражда, изѣдство.

ДЮВЛЕТЛИКЪ, Царствуванье, царуванье.

ДЮЗГЮНЪ, Nагласено, сгласено, натъкмено, отъкмено, сговорено.

ДЮЙМЕ, Жапка. § петѣлка.

ДЮКЯНЬ, Работалище, дѣлалище, дѣлателище, продавница, продавалница, вещепродавалница.

ДЮКМЕ, Излѣнъ, излянъ.

ДЮКМЕДЖІЯ, Лѣець, ліець, излѣвачь, излѣиць.

ДЮЛГЕРИНЪ, Кѫщоградитель, Кѫщотворець, домоздатель, тектътеницъ, дървodѣль, дърводѣлець.

ДЮЛЮМЪ, Лѣха, увратъ.

ДЮМЕНДЖІЯ, Кръмчія, кръмачь, кръмитель, правитель.

ДЮМЕНЬ, Кърма, кърмило, кърмчіе, кърмилце.

ДЮѠЕМЕЧЬ, Завой, завратъ.

ДЮСЪ, Равно, гладко.

ДЮШЕКЪ, Губерь, постеля, постелка, постилка.

ДЮШЕМЕ, вижь калдѫрма.

ДЮШКЮНЬ, Отпаднѫлъ, западнѫлъ, испаднѫлъ.

ДЮЩИСВАМЪ, Отпадновамъ, западновамъ, испадновамъ.

Е.

ЕБЕДЕ, Съвсе, никогы, никогажь.

ЕВАЛЛАХЪ, Покорство, покоряванье, покореніе, покоръ.

ЕВСАЙБІЯ, Домакынъ, стопанинъ, домовладыка, кѫщовникъ.

ЕГЕРЪ, Ако.

ЕГЛЕНДИСВАМСЯ, Залъгвамся, залисвамся, занимавамся, забавлявамся, заниквамся.

ЕГЛЕНДЖЕ, Залъгало, залъгванье, игралце, залисванье, заникванье, занимаванье, забавляванье, забавка.

ЕДЕКЪ, Поводникъ.

ЕДЕНДИСВАМЪ, Спечял-

вамъ, придобывамъ, добывамъ.

ЕДЕПСИЗЪ, Безсраменъ, безсрамливъ, безоченъ, безочивъ, якоокъ.

ЕЖНЕБЕДЕНЪ, Отъ невидѣно.

ЕЗИКЪ, Смазанъ, сплѣсканъ.

ЕЗЛЕДИСВАМЪ, Дирѭ, дырѭ, дѣбѫ, слѣдѭ, шлякамъ.

ЕКЛЕМЕ, Наддавка.

ЕКМЕКЧІЯ, Хлѣбаринъ, хлѣбарь.

ЕКЫМИНЪ, Лѣкарь, цѣлитель, цѣритель.

ЕЛА, *гр.* Вьрви самъ, доди, дойди самъ.

ЕЛБЕТТА, Когы да е, както да е, или какъ.

ЕЛВЕРМЕСЪ, Недава рѫка, непокася, непоносія, неизнася.

ЕЛЕКЪ, Плѣщи, забунь, свита.

ЕЛМАЗЪ, вижь діамантъ.

ЕЛЧІЯ, Пратеникъ, проводеникъ, проводникъ, посланикъ, сълъ, посълъ.

ЕМАКЪ, вижь ямакъ.

ЕМЗА, Подписка, подписъ.

ЕМИНЪ, Клѣтва, кѫлненье.

ЕМИРЪ, Зарѫчванье, повелѣніе, заповѣдь, приказъ.

ЕМИШЕРЛІЯ, Нашянецъ, едноселянинъ, едноселецъ, едноземецъ, съотечникъ, съотечественникъ.

ЕМИШЬ, Овошка, вошка, овощь, плодъ, рожба.

ЕМФІЕ, Прашякъ.

ЕНСЕ, Вратъ, вратнякъ, шія.

ЕНУСЪ, Токо что, токо като, токо, чтомъ.

ЕПАРХЫЯ, *гр.* Нахыя, область.

ЕПИТАФІЕ, *гр.* Надгробіе.

ЕПИТРАХЫЛЪ, *гр.* Привязъ, свора.

ЕПИТРОПЪ, *гр.* Настойникъ, наставачь, приставачъ, наглѣдачь.

ЕРБАПЪ, Врѣденъ, достоенъ, достоинъ.

ЕРГАТИНЪ, *гр.* Работникъ.

ЕРГЕНЪ, Момъкъ, младъ, юнота, юноша.

ЕСКЫЗЕМАНЪ, Староврѣменскы, древенъ, другоченъ.

ЕСПАПЪ, Дрехы, облѣкла.

ЕСПАТЪ, вижь испатъ.

ЕТТИРДИСВАМЪ, Допълновамъ, додавамъ.

ЕФИМЕРІЯ, *гр.* Седьмичникъ, седьмиченъ, седмиченъ.

ЕФТИНО, *гр.* Сходно на цѣнѫ, нескѫпо.

ЕШЕКЛИКЪ, Магартарія, магарщина, магарія.

ЕШКЫНЪ, Ходъ, ходенье.

ЕШЬ, Другарь, другаринъ.

ЕЩАХЪ, вижь ищахъ.

З.

ЗААРЕ Храна.

ЗАБИТИНЪ, Исправникъ, управитель.

ЗАБОРЧЛЯВАМЪ, Задлъжнявамъ, задлъгновамъ.

ЗАБУНЪ, Посталъ, слабъ, болѣстенъ.

ЗАВАЛІЯТА, Горкый, бѣдный, злорисаный.

ЗАВАЛЪ, Повреда, вреда, тщета, тъщета.

ЗАВГА, вижь залга.

ЗАЙРАКЪ, Посталъ, сухъ, сухулѣстъ.

ЗАИФЪ, Немощенъ, изнемогнѫтъ, безсиленъ, слабъ.

ЗАЛГА, Опалакъ, обтѣгъ. теглило.

ЗАМАНЪ, Всякогы, вся-

когажь, вынагы, всегда, § врѣмя.

ЗАМКЪ, Клѣй, смола.

ЗАНДАНЬ, Задънка, яма.

ЗАПТИСВАМЪ, Овладавамъ, обладавамъ. § въспирамъ, опирамъ.

ЗАПТІЕ, Пандуринъ, пазитель.

ЗАРАРЛІЯ, Пъгубенъ, тъщетенъ, вреденъ, вредителенъ, убыточенъ.

ЗАРАРЬ, Пъгуба, загуба, повреда, тъщета, ущьрбъ, жладва, казнь, каязнь.

ЗАРАФИНЪ, Промѣнитель, измѣнитель.

ЗАРЗАВАТЪ, Зеленчюгъ, зелье.

ЗАРИФЪ, Милъ, сгоденъ, красивъ, хубъво направенъ.

ЗАХМЕТЛІЯ, Труденъ, затрудливъ, мѫченъ.

ЗАХМЕТЬ, Трудъ, бѫщенье.

ЗЕВЗЕКЪ, Цалнатъ, раскрива, разюденъ, цапнѫтъ.

ЗЕВКЛЕНМЕКЪ, подземка, прѣплѣска, присмивка, подиграчка.

ЗЕВКЪ, Веселія, веселба, весело прѣминуванье.

ЗЕЙТИНЬ, Дьрвено масло.

ЗЕМПАРЕ, Женолюбецъ, женолюбъ, женчо.

ЗЕНГЫНЪ, Богатъ, имотенъ.

ЗЕНГЫЯ, Стрьмень, стрьмя, стълбка.

ЗЕРДАВА, Съболъ.

ЗЕХИРЬ, Ядъ, отрова, отрава, гнѣвъ, лютина, лютость.

ЗІЯДЕ, Пó-вече, пó-выше, пó-много.

ЗІЯНЪ, Разпелѫванье, разносванье.

ЗІЯФЕТЪ, Огощеніе, гощеніе, гощаванье, пиръ, пиршество, пированіе.

ЗОГРАФИНЪ, *гр.* Живо-

писець, кыпописець, шарописець.

ЗОГРАФІЯ, *гр.* Живописъ, живописанье, кыпописъ, кыписанье, шарописъ, шарописанье.

ЗОЛУМЪ, Пакостъ, повреда.

ЗОРАКЫ, вижь зорленъ.

ЗОРБАДЖІЯ, Насилникъ, насилитель.

ЗОРЛЕНЪ, На силѫ, безъ волѭ.

ЗОРЪ, Тегло, мѫка.

ЗЮЛЮМЪ, притѣсненіе, притѣсняванье.

ЗЮЛЯМЪ, усиромашенъ, испаднѫлъ.

ЗѪЛГА, вижь залга.

И.

ИГРАСІЯ, *гр.* Влага, влажность, влажнина.

ИЗЕТЪ, Мѫка, трудъ, трудяванье, бѫщенье.

ИЗИНЪ, Воля, дозволеніе, позволеніе, изволеніе, § прошка, простыня.

ИЗМЕКЯРИНЪ, Ратай. слуга, слугаринъ.

ИЗМЕТЧІЯ, Шьтачь, слугувачь.

ИЗМЕТЪ, Шьтакъ, шьтапье, работа, дѣло.

ИКРАМЪ, Услужливостъ, почеть.

ИКРАРЪ, Вричанье, обрнчанье, обѣщаванье, обѣщаніе.

ИЛИКЪ, Благодѣяніе, добростpуванье, добротвореніе, добро, приглѣдванье. § петѣлка.

ИЛИШИКЪ, Закачка.

ИЛЛЯКЫМЪ, Пѫкъ, нъ, обаче, обакъ.

ИЛЯМЪ, Рѣшеніе, изрѣченіе, отрѣдванье, опрѣдѣленіе.

ИЛЯЧЬ, лѣкъ, цѣръ.

ИМДАТЪ, помощь, спомощь.

ИМИНИИ, Калевры, сапогы, обуща, обувы,

обувища, обутѣли, о-бутія.

ИНАТЪ, Прѣпирнья, упорство, упорствуванье.

ИНКЯРЪ, Бѧхъ, побѧшяванье, побѧхтяванье.

ИНТЕФА, Опытъ испытъ, приглѣдъ.

ИНТИЗАМЪ, Откупъ, откупка.

ИНСАФЪ, Чловѣщина, чловѣшство, чловѣчество.

ИРАТЪ, вижь гелиръ.

ИСПАПЪ, вижь еспапъ.

ИСПАТЪ, вижь марторія,

ИСПОЛЛАЕТИ, *гр.* На много годинъ.

ИТЕАТЪ Покорство, покоряванье, покорность, покланянье.

ИФТЕРА, Бѣда, набѣдяванье, набѣдванье.

ИХТИБАРЬ, Честь, почесть, почеть, благородно пріемванье.

ИХЧІЯ, вижь ергатинъ.

ИШААРЕТЪ, Показка, знакъ, бѣлякъ, бѣляжка.

ИШКЫЛЪ, Омышель, омысъль, доумѣніе, подозрѣніе, гузство, гузенье, назоръ, зазоръ, двоумица, съмнѣніе.

ИЩАХЪ, Порѣвка, петовство, петовенство, щѣнье, пощяванье, расположеніе. § тегленье отъ сьрдце, пристрастіе.

І.

ІОКЛІА, Неимотенъ, сиромахъ. § натоваренъ, утоваренъ, втоваренъ.

ІОЛДАШЪ, Съпѧтникъ, спѧтникъ, другарь, съдружникъ, съдругъ, сдругарь.

ІОЛДЖІЯ, Пѧтникъ, пѧтовникъ, пѧтеходецъ.

ІОЛКЕ, вижь епархыя.

ІОЛЧІЯ, Мѣра, мѣрка.

ЮМЮРЪ, Животъ, живенье, жизнь.
ЮРНЕКЪ, Изводъ, образецъ.

К.

КАБАЛѪКЪ, Дебѣлина, мѣкость, мѣкота.
КАБАРИСВАМЪ, Надувамся, превъзносямся, надигамся.
КАБАХАТЛІЯ, Виноватъ, виновенъ, виновникъ.
КАБАХАТЪ, Грѣшка, вина, причина, поима, прѣстѫпка.
КАБИЛДИРЪ, Възможно е, можно е, можеся.
КАБИЛЪ, Възможно, можно.
КАБУЛЪ, Пріятъ, пріемнѫтъ.
КАВАКЪ, Топола.
КАВАЛТІЯ, Закуска, подхапъкъ, прѣдобѣдіе.
КАВГА, Караница, каранье, глъчка, вупрѣкъ, упрѣкъ, спорь, ссора, състязаніе. § бой, битка, битва, брань, борба, сраженіе, ръвань.
КАВГАДЖІА, Мятежникъ, мятеженъ, которивъ, которичь.
КАВУЛЪ, Захващанка, захващь, захващанье, облогъ, обзалогъ.
КАДЕМЪ, Чѣсть, щастіе, получяй.
КАДІЙНИЦА, Сѫдница, сѫдилница законна.
КАДѪРЪ, Врѣденъ, достоенъ, достоинъ.
КАЗА, вижь епархыя.
КАЗАНЬ, Котѣлъ, мѣдникъ.
КАЗДИСВАМЪ, Подлютявамся, распалвамся, разсърдовамся, кыпнувамъ.
КАЗМА, Търнъкопъ. § сърбялъ, въхца.
КАЙДИСВАМЪ, Прѣжаловамъ. § дробѭ, рѣжѭ (духанъ). § под-

пѫрзолвамъ, подпѫрзулвамъ, плѫзновамъ, подплѫзновамъ, плѫскамъ.

КАИКЪ, Лагыца, ладійка, ораница, ораничка.

КАИЛЪ, Сгласенъ, съгласенъ, склоненъ.

КАЙМАКЪ, Пѣна, запѣна.

КАЙМЕТЪ, Цѣна, чиненье. § пламено, горѣщо желаніе, страсть, страдба, тегленье.

КАЙРЕТЪ, Присилка, присилванье.

КАИШЬ, Рѣмыкъ, рѣмень, римыкъ.

КАЛАБАЛѪКЪ, Навалица, натись, глота, сбуна, множина, множество. § дрипы.

КАЛАЙ, Олово, елавъ.

КАЛАМАРЬ, *гр.* вижь дивитъ.

КАЛАМЪ, *гр.* Трьсть, трьслига, трьстина, цѣва, цьва. § перо. § цывара, пищѣлъ, пищѣлка.

КАЛАУЗЪ, вижь колаѫзъ.

КАЛДѪРМА, Помостье, помостъ, тъла, тла, камянникъ, камянъ пѫть.

КАЛЕ, Тврдыня, тврдѣль, крѣпость.

КАЛЕМЪ, вижь каламъ.

КАЛЕСВАМЪ, *гр.* Поканвамъ, повыквамъ, призовавамъ.

КАЛИМАРЬ, вижь каламарь.

КАЛКАНЬ, Щитъ.

КАЛПАВЪ, Подправенъ, поддѣленъ, лъжливъ, лъженъ (фалсивъ).

КАЛТАБАНЪ, Развлѣканъ, развлѣченъ, суръвъ.

КАЛТАКЪ, Сѣдло, сѣдълце.

КАЛУГЕРИНЪ } **КАЛУГЕРЬ** } Черноризъ, черноризецъ, черньцъ, инокъ, оединеникъ.

КАЛФА, Шигжрта, главенъ.
КАЛЖЧЬ, Сабья, сабля.
КАЛЖПЪ, Измѣра.
КАМА, Клинь. § прьчка за тегленье духань.
КАМБАНЬ, *гр.* Клопотъ, голѣмъ звънецъ.
КАМБУРА, Гърбица, гърба.
КАМБУРЪ, Гърбавъ, гърбатъ, гърбястъ, гърбичявъ.
КАМИЛА, *гр.* Велблждь, велблъждь, велбждь.
КАМУШЪ, Трьсть, трьслига, трьстина, цѣва, цьва.
КАМШИКЪ, Бичь, грьбачь.
КАНАПЪ, Сукаръ, врьвь, върва.
КАНАТЪ, Крыло вратно, затворъ, половинь врата.
КАНГАЛЬ, Гранякъ, кукла.
КАНДИСВАМЪ, Сгласявамъ, прнкланямъ, складямъ.
КАНДЖРДИСВАМЪ, Приклонявамъ, склонявамъ.
КАНДЖРМАКЪ, Приклоняванье, складянье.
КАНТАРЬ, Кжпона, купона, кумпънъ, кумпъна, теглилка, вѣсъ.
КАПАКЪ, Захлупка, похлупка.
КАПАНГЪ, Клюса, клопка, клепца, помъча, сѣть, клѣта.
КАПАНЪ-КАПАНА, вижь яма.
КАПАНЖКЪ, Затуленъ, забутанъ, захлупенъ.
КАПІЯ, Ножница, § вратникъ, вратня, врата, двѣры.
КАПЛАМА, Подплата, подплатка.
КАПТИСВАМЪ, Грабновамъ, сграбновамъ, сграбямъ, грабж.
КАПЖСЖЗИНЪ, Разбой-

никъ, шюмковецъ, плѣнчія, убійца, убіецъ.
КАРАРЛАМАДАНЪ, Намѣркы, напрѣкумица.
КАРАРЪ, Умѣрность, мѣрка, мѣра.
КАРАШИКЪ, Смѣсенъ, размѣсенъ, разбърканъ.
КАРЕЗЪ, Ядъ, гнѣвъ. § вражба, вражда, злоба, мьсть.
КАРЕЗЧІЯ, Враждникъ, враждебникъ, враждебенъ, памятозлобъ, памятозлобивъ.
КАСАБА, Градъ, градище.
КАСАБЕТЪ } грыжа,
КАСАВЕТЪ } мысъль.
КАСАПИНЪ, Мѣсосѣчь, мѣсосѣчецъ.
КАСАПНИЦА, Мѣсосѣчнина, мѣсница, мѣсарница.
КАСТЪ-ЕТТИМЪ, Наумихъ си, сторихъ наумицѫ.
КАСѪРЬ, Яловъ, бездѣтъ, бездѣтенъ, безчѣляденъ.
КАТА, *гр.* (Като въ *Ката-чясъ, Ката день*) всякый.
КАТАСТИХЪ, вижъ тефтерь.
КАТРАНЬ, Смола, пькло, деготь.
КАТЪ, Рѣдъ, отрѣдъ, порѣдъ.
КАТѪКЪ, Гозба, ястье, ядевье.
КАТѪРЬ, Мъска, мъскъ, мъзгь.
КАФЕЗЪ, Клѣтка, клѣтца, ръшетка.
КАХПЕЛИКЪ, Лукавщина, измама, лихына, лихость.
КАХРИМАНИНЪ, Юнакъ, витязъ, богатырь.
КАХѪРЪ, грыжа, мысъль. § жалость, скърбь.
КАЧЯКЪ, Бѣглецъ, бѣглецъ, бѣгачь, забѣгълецъ.

КАЧЯРДИСВАМЪ, испущамъ, истьрвамъ.
КАШЬ, Облукъ. § вѣжды, бровы.
КАЯКЛІЯ, Безстрашливъ, смѣивъ, дьрзновенъ, дрьзепъ, дрьзостенъ.
КАЯМЕТЪ, вижь кайметъ.
КАЯФЕТЪ, Великолѣпіе, пышность.
КАЯЩИСВАМЪ, Смѣѭ, дьрзаѭ, дрьзновамъ, не мя е страхъ.
КЕБАПЪ, Печянакъ, печяно.
КЕДЕРЛІЯ, Повреденъ, наразенъ.
КЕДЕРДЖІЯ, Пакостникъ, повредливъ, наразливъ.
КЕДЕРЪ, Пакость, повреда, вредь, нараза.
КЕЗЪ, Измѣрванье, измѣреность.
КЕЛЕПИРЪ, плячка, корысть.
КЕЛЕШЬ, Плѣшавъ, плѣшивъ, лысъ.
КЕЛЯ, Плѣшина, плѣшь, лысина.
КЕМААНЕ, Гадулка, цигулка.
КЕМЕНЧЕДЖІЯ, Гадуларинъ, гадуларь, цигуларинъ, цигуларь.
КЕМЕРЪ, Коруба, сводъ. § мѣшленце, мѣхче.
КЕМЪ, вижь гаресъ.
КЕНАРЪ, Ива, ивица, обвой. § край, крайнина. § лѫка.
КЕНЕВИРЪ, Конопъ, лѣнъ, калчища.
КЕПААЗЕ, Безчестенъ, обезчестенъ, одоленъ, одолненъ.
КЕРЕСТЕ, Вещество, грамада, припасъ, (матеріялъ).
КЕРТИКЪ, Рѣска.
КЕСАТЪ, Оскѫдность, трудность, неудобность, ненамѣрваность.
КЕСТИРМЕ, Направо, прѣспрѣкы.

КЕСТИРМЕДЖИСИНЕ, Непрѣстанно, беспрѣстанно.

КЕСТИСВАМЪ, Прикжсновамъ, присичямъ.

КЕТАБСЖЗЪ, Бескнижникъ, неученъ, простакъ.

КЕФИЛЛЕМЕКЪ, Поржчителство, поржкванье, вржчителство, отвѣтство.

КЕФИЛЬ, Поржка, поржчитель, вржчникъ, отвѣтникъ, добъръ.

КЕФЛІЯ, Полупіянъ, половинпіянъ. § възвеселъ.

КЕФСИЗЪ, Nеволникъ, неволенъ, болѣстенъ, болякъ.

КЕФТЕ, вижь кюфте.

КЕФЪ, воля, пригода, расположеніе, склонность. § веселба, веселина, веселіе, радость.

КЕХАЯ, Настойникъ, пристойникъ.

КЕЧЕ, Пжслина, пжсла, пжсло.

КИБАРЪ, Изнѣженъ, истънченъ, учтивъ.

КИВОРЪ, КИВОТЪ } вижь санджкъ.

КИЛИМЪ, вижь кюлюмъ.

КИРАДЖІЯ, Прѣвозникъ, наемникъ, водьць, возатай, возотай.

КИРИШЬ, Грѣда. § тетева, струна, струнь, стьгно, стегно.

КИРІЯ, Наемъ, прѣвозна плата.

КИРМИДА, *гр* Скждъль, скждѣль, утварь, черепица.

КИСКИНЪ, Остъръ. § кысьлъ, лютъ.

КИТАРА, *гр.* Гждница, прѣгждница, прѣгжсница, гжсла.

КІОКЮРТЪ, сѣра, жупѣлъ, жупелъ, жуплъ.

КІОМЮРЬ, Въглѣща, въглища, въглѣнъ.
КІОПЮКЪ, Пѣна, распѣняванье.
КІОРАВЪ, Слѣпъ, неокъ, неокатъ, безокъ.
КІОРЛЕМЕДЕНЪ, вижь карарламаданъ.
КІОСЕ, Рѣдобрадъ, рѣдобрадавъ, голожеъ.
КІОШЕ, Кѫтъ, ѫголъ, ѫгълъ, рогъ.
КЛИРИКЪ, вижь парaклисіеръ.
КЛИСУРА, *гр.* Тѣѫпикъ, тѣсно мѣсто.
КЛОНЬ, *гр.* Вѣйка, стъбло, таль, отрасъль, врьхаръ, прѫтъ.
КОВАНДЖІЯ, Пъчеларинъ, пчеларинъ, пчеларь.
КОВАНЛѪКЪ, Пъчелинь, пчелинь.
КОДЖА, Дъртъ, дрътъ.
КОКАЛЬ, *гр.* Кость.
КОЛАЙ, Лѣсно, немѫчно.
КОЛАЙЛѪКЪ, Лѣснина, лѣснота, улѣсняванье, улѣсненіе, срѣдство, способъ.
КОЛАНДАРИСВАМЪ, Стопанисвамъ, владаѭ, владамъ, § подносямъ, подносовамъ, търлянъ, отърловамъ, обычновамъ, употрѣблявамъ.
КОЛАНЬ, Попрѣгъ, попрѫгъ.
КОЛАЧЬ, Растѣкъ.
КОЛАѪЗЪ, Водичь, водачь, водець, водитель.
КОЛДАМДЖА, Наръчно, прѣдръчно.
КОЛТУКЪ, Мишца, мишка, мишпица. § лакъть.
КОЛЪ, Потеря. § плѣшка.
КОМАТЬ, *гр.* Кѫсъ, откѫсъ, сѣкъ.
КОМШІЯ, Близосѣдець, близосѣдъ, ближенъ, ближникъ, съсѣдъ.
КОМШЮЛУКЪ, Близосѣдскы, съсѣдскы, ближны вратица, вратца.

*

КОНДУЗЪ, Выдра, бъбръ.

КОНУШМАКЪ, Обносванье, относванье, обхода, обхождане, сходство.

КОРА, *гр* Кожа, кожица, стригъ.

КОРДА, *гр.* Тетева, тетьва, стьгно, стегно, струна, струнь.

КОРТАРМАКЪ, Износванье, оттьрванье.

КОЩИСЛАМЪ, Впрѣгамъ, впрѣгновамъ. § растичвамъ, расходвамъ.

КОЮМДЖІЯ, Златаринъ, златарь.

КРЕВАТЬ, *гр.* Одъръ.

КРИСТАЛЛЬ, вижь билюрь.

КУБЕ, Корубъ, коруба, сводъ, куполъ.

КУДРЕТЪ, Сила, можење, можность.

КУЗАЛТІЯ | Усоя, у-
КУЗЪ | сойка.

КУЛА, Суна, ныръ.

КУРГАНЬ, Сухулѣсть, въспосталъ.

КУРІЯ, Бранище, гора, джбрава.

КУРШЮМЪ, Свинецъ, § желждь, ядро.

КУСКУНЪ, Подгжзникъ, подопашникъ.

КУСУРЪ, Доимка, погрѣшка, погрѣшность, слабость, порокъ, недостатъкъ. § остатъкъ, остално.

КУТУРИЦА, Прѣскупъ, намѣркы.

КУФАРЬ, Катанецъ, оставъ.

КУФО, *гр.* *Куфо дьрво*, шюпливо дьрво, дупленица, издупъчель.

КУФЪ, *гр.* Шюпливъ, шюпливецъ, дуплясть, одупленъ, издупъчленъ, пухлъ.

КЫ . . . вижь съ ки . . .

КЮЛЧЕ, Расовецъ.

КЮЛЮМЪ, Холовникъ, кытеникъ, раваникъ.

КЮНКЬ, Цѣвь, цѣва, цьва.
КЮПЪ, Грънецъ, грънъцъ, гърнецъ.
КЮРКЪ, кожухъ.
КЮРКЧІЯ, кожухаринъ, кожухарь.
КЮСЮРЕ, Точило, гладило, острило.
КЮТЕКЪ, Бой, бѫхтенье, біенье.
КЮТУКЪ, Пънь, пень, пънчюга, кръндалъ, чюкань.
КЮФТЕ, Кльцка, клѣцка.
КЮШЕ, вижь кіоше.
КѪЙМЕТЪ, вижь кайметъ.
КѪЗГѪНЪ, Распаленъ, раздразенъ.
КѪНАПЪ, Сукарь, врьвь, врьва, врьвка.
КѪНАРА, Стѣна отъ камыкъ.
КѪСКАНДЖІЯ, Сърьвнивъ, рьвнивъ, рьвнителенъ (jaloux). § завистникъ, завистливъ.
КѪСКАТІЯ, Сгѫрчо, сгѫрчивъ, сгѫрченъ, скѫпъ.
КѪСМЕТЪ, Чѣсть, щастіе, получяй.
КѪШЛА, Зимовище, зимовница, зимовня.
КЯМИЛИНЪ, Вѣшь, строинъ, годенъ, искусенъ, способенъ.
КЯРЪ, Печялба, печяла, прибывь, полза.
КЯТИПИНЪ, Писарь, писецъ, писатель.

Л.

ЛАВИЦА, *гр.* полица, дъсчица.
ЛАГѪМЪ, вижь ламъ.
ЛАКѪРДІЯ, Дума, рѣчь, говоръ, слово.
ЛАММЬЯ, *гр.* Змѣй, страшилица.
ЛАМПАДА, *гр.* Свѣщь, свѣтилникъ.
ЛАМЪ, Подкопъ, взоръ (mina).

ЛАФУВАМЪ, Говорѭ, разговарямся, гѫгрѭ.

ЛАФЪ, вижь лакѫрдія.

ЛЕЗЕТЛІЯ, Сладостенъ, доброкусенъ, добровкусенъ, сладковкусенъ.

ЛЕЗЕТЪ, Сладость, яда, добъръ кусъ, въкусъ, § угодность, пріятность.

ЛЕКѬ, Смѣса, смѣсванье.

ЛЕКЕ, Пата, мацка, прихана.

ЛЕНДЖИПЕРЪ } Работникъ,
ЛЕНШПЕРЪ } дѣлатель.

ЛЕФЕ, Плата, заплата, заплащанье.

ЛЕШЬ, Трупъ, падина, мърша, стърва.

ЛИВАНЬ, *гр.* Куреніе, кадило, ладонъ.

ЛИГЕНЬ, Окринъ.

ЛИМАНЬ, *гр.* Пристанище, станище, пристань, отишіе, затокъ.

ЛИНІЯ, *гр.* Начъртало, правило, прямило.

ЛИПСА, *гр.* Загуба, погуба, § недостатство, недостатъчество, недостатъкъ, нѣманье, лишеніе.

ЛИПСУВАМЪ, *гр.* Недостагамъ, нѣма мя.

ЛИТІА, *гр.* Моленье за мъртвы.

ЛИТУРГІЯ, *гр.* Богослуженіе, божья служба, мьша, мша, обѣдня, обѣтъ.

ЛОБУТЪ, вижь кютекъ.

ЛОКМА, Мръвка, кѫсъ, откѫсъ.

ЛЯИКЪ, Прилика, приличность, пристойность.

М.

МААМЕЛЕ, Лихва, обрѣтѣль, възвить, ростъ, накладъ.

МААНЕ, вижь махана.

МААСѬРЕ, Обсада, обсадяванье, обсаждяванье, обсажденіе, за-

гащанка, ограждание, окрѫжение, обстѫплѣние.

МАГАЗА } Изба, влагалище, влагалница, земникъ,ероложище, полагалище, дрьжалница.
МАГАЗІЯ }

МАГЫОСНИКЪ, *гр.* Омайникъ, коренитьць, чародѣй, вълхвъ, врачь.

МАГЫРНИЦА, *гр.* вижь охчійница.

МАГЫЯ, *гр.* Омая, коренитьство, чародѣйство.

МАДДАМЪ, Като, зачтото, понеже.

МАДЕМЪ, Руда.

МАДЖУНЬ, вижь петмесъ.

МАЕСѪЛЬ, Кръвотечь, кръвотєкъ (еморой) и живци.

МАЗА, вижь магаза.

МАЗАРЬ, печятъ.

МАЗДРАКЪ, Сулица, лѫща, копье.

МАЙМУНЬ, Обезяна, обезянь.

МАЙНА, Распусъ.

МАКАМЪ, Пѣсень, пѣсьнь.

МАКАРА, Скрыпецъ, скрыпетъ, блъкъ, вѣкша.

МАКБУЛЪ, Пріятъ, въспріятъ, пріемнѫтъ.

МАКСУЛЬ, Производъ, рожба.

МАКСУСЪ, Нарочито, нарочно, съ наумицѫ.

МАКУЛЪ, Срамежливъ, срамливъ, свинливъ, кротъкъ.

МАЛЛІЯ, Имотенъ, богатъ, богатенъ.

МАНГѪРЬ, Пѣнязь, пѣнягъ, цята.

МАNГѪФА, Мърхавица, хрѣмавица, хропотница, стеченіе.

МАНДЖА, Гозба, ястье, яденье.

МАНДРА, *гр* кошяра, овчярня, бѫчія.

МАНТІЯ, *гр.* Рѣса, плащь.
МАРАЗА, Разрога.
МАРАЗЛІЯ, вижь дертлія.
МАРАЗЪ, вижь дертъ.
МАРГАРИТЪ, *гр.* Жьмчюгъ, бысеръ.
МАРТОРІЯ, *гр.* довада, съвѣдѣтелство, съвѣдѣніе, свидѣтелство, дохватка.
МАРУЛЯ, *гр.* Бърдоква.
МАСКАРА, Смѣхъ, присмѣхка, присмѣхъ, § подземка, подигрaчка.
МАСЛАХАТЪ, Подлогъ, причина, правина, справедливость, работа.
МАТАФЪ, Притчя, притча. § стока.
МАТИМА, *гр.* Урокъ, ученье.
МАТРАПАЗИНЪ, Прѣпродавець, прѣкупецъ.
МАФЪ, Праздность, нѣманье.
МАХАНА, вижь кусуръ.
МАХКУЛЪ, вижь макулъ.
МАХЛА, Вьртопъ, околъ, отдѣленіе.
МАХМУРЪ, Богатъ, богатенъ, имотенъ. § сытъ, насытенъ.
МАХНА, вижь кусуръ.
МАША, Щипци, клѣщи, клещи.
МАШАЛЛА, Храбро! блазѣ! благоже!
МАШИНА, вижь чяркъ.
МАЯ, Сырище. § Квасъ, сквасъ.
МЕВЛЯ, Богъ.
МЕГДАНЬ, Поляна, расколъ, площадъ. § мѣсто, мѣждина.
МЕДРЕСЕ, Духовно, священо училище.
МЕЗЕ, Куска, кусъкъ, дѣто поддразнова пощѣвкѫ, охотѫ, § присмѣхъ, присмывъ, посмѣхъ, посмѣшка, посмѣяніе.
МЕЗЛИЧЬ, Съвѣтъ, съвѣтванье, сънмица, сънмище, сватъ.

МЕКЯНЬ, Жилище, живѣніе, жителство, обитаванье.

МЕЛОДІЯ, *гр.* Сладкогласіе, сладкопѣніе, пѣснопѣніе, пѣтіе.

МЕЛАНХОЛІЯ, *гр.* Черножьлчіе, чьрножьлчіе, посупленость, дряхлость, навьсеность, невеселость, тѫга.

МЕНЗИЛЬ, Нарочитъ, съ наумицѫ скоротечь, бьрзакъ.

МЕНГЕМЕ, Тискало, тѣска, тяска.

МЕРАКЪ, Тѣснодушіе, притѣсненіе, бухтенье на сьрдце.

МЕРАМЪ, Наумица, намѣреніе, намѣряванье.

МЕРЕМЕТЪ, Поправка, скѫрпяванье.

МЕРМЕРЪ, Мраморъ, мряморъ.

МЕРТЕБЕ, Стѫпъ, стьпень, чинъ. § подоба.

МЕРХАМЕТЪ, Помилванье, милость.

МЕТИНЪ, Яко, твьрдо, здраво.

МЕТЕРИЗЪ, Окопъ, обкопъ, острогъ (vallum).

МЕХЕНКЪ, Притеглуванье, испытъ, опытъ.

МЕХКЕМЕ, вижь кадійница.

МЕХЛЕМЪ, Маза, мазь.

МЕШЕ, Хрaсть, храстіе, хврастіе.

МИЛЯИМЪ, Мѣкъ, сладькъ. § кротькъ.

МИРАЗЪ, Наслѣдванье, наслѣдство, бащина.

МИРИЗМА, *гр.* Вонья, дѫхъ, смрадѣль. § благоѫханіе, доброѫханіе, добровоніе, благовоніе.

МИРИШІѪ, *гр.* Ѫхавамъ, ѫхаѭ, обѫховамъ, обѫхамъ, душѫ.

МИРІЯ, Сбиръ, сбирщина.

МИРО, *гр.* Мaсть, благоволеніе.

МИРОСВАМЪ, *гр.* Маслопомазвамъ, мастопомазвамъ.

МИСЛАДЕ, Почеть, почетванье, честь.

МИСИРЬ, Мамуль, царевица, гълѫбъ, кукурузъ. § пуякъ, курканъ, Индійскы пѣтель.

МИТРА, *гр.* Вѣнецъ, владышка шяпка. § майка, матка, ложе, ложесна, ложьсна.

МИХТАРЬ, помѣнъ, помѣняванье.

МОЛЕПСУВАМЪ, *гр.* Прихващямъ, прилавямъ, охаловамъ.

МОНАХЪ, вижь калугерь.

МУКАЕТЪ, Залѣгвачь, загрыжникъ, прилѣжливъ, радивъ.

МУКАЛИТЪ, Шягобіець, глумьць, глумитель.

МУНАФѪКЪ, Ковлада, одумка, оговорка, клѣвета, укоръ.

МУРАФЕТЛІЯ, вижь ашикъ.

МУРАФЕТЪ, вижь ашикѫкъ.

МУРДАРЬ, Намацанъ, нацапанъ, гнуснавъ, гнусенъ, нечистъ.

МУСАФИРЬ, Гостъ, гостянинъ.

МУСТАКЪ, Ѫсъ, наустникъ.

МУТАФЧІЯ, Платникарь, врѣтищедѣлатель.

МУТВАКЪ, вижь магырница.

МУТЛѪКЪ, Непрѣменно, негрѣшито, истина, наистина, наистинкы.

МУХАББЕТЪ, Сладъкъ разговоръ, сладка дума.

МУШАМА, Клѣйка, клѣенка. § ологъ, пластырь.

МЪНАСТЫРЬ, Иностанъ, обитель.

МЮЖДЕ, Даръ, подаръкъ, подаръ.

МЮЗЕВИРИНЪ, вижь фитне.

МЮЛКЪ, Имотъ, имѣніе, помѣстенъ имотъ.
МЮХЮРЪ, Печятъ.
МЮЩЕРІЯ, Спознатъ купувачь, купецъ, търговецъ.
МѪШѪЛѪ, Упаякъ, упалякъ.

Н.

НАВАКСУВАМЪ, *гр.* Допълновамъ, додавамъ.
НАЕТЪ, вижь ніетъ.
НАЗАРЬ, Орокы, орочясванье.
НАЗЛІЯ, вижь фудулъ.
НАДЖАКЪ, вижь балтія.
НАДѪРЪ, Рѣдко, не навсякѫдѣ, не насъѫду.
НАКЛЪ-ЕДЕРИМЪ, наумѣвамъ, подсѣщамъ.
НАЛБАНТИНЪ, Подковачь.
НАЛЕТЪ, Проклѣтъ, проклятъ.
НАМДА, Помянъ, спомѣнъ.
НАРГЕЛЕ, Бърборница.
НАРКЪ, Оцѣна, оцѣнка, опрѣдѣлена, отрѣдена цѣна (такса).
НАУХЪ, Сланотъкъ.
НАФИЛЕ, Залудо, напусто, впустошь, всуе, всуе.
НАХТЪ, Въ *нахтъ*, въ природѫ.
НЕБЕТЪ, Рядъ, единъ пѫть.
НИЗАМИНЪ, Военъ, воинъ, войникъ, латырь, пълчяникъ.
НИКЕЗИНЪ, Свытъ, сгѫрчивъ, сгѫрчо, сгѫрченъ, скѫпъ.
НИШААТЪ, Угода, сгода, прилика, охота.
НИШЯНЪ, Бѣлякъ, знакъ.
НІЕТЪ, Наумица, наумѣванье, намѣреніе, цѣль, мѣта.
НОЙМА, *гр.* Мысъль, смысъль, умышляй, умышленіе, § бѣлякъ, знакъ, мыгнованье. § разумѣ-

ванье, разумѣніе, разбиранье.

НУЗЛА, Рѣма.

О.

ОДАЯ, Стая, истба, истъба, истъбъ, изба, лѣглище, ложница, ложище, покой.

ОДЖАКЪ, Огнище.

ОЗЛАШМАКЪ, Погода. погодяванье, погодванье.

ОКТАПОДЪ, *гр.* Кракатца, кракатица.

ОКУВЪ, Вѣшь, вѣдливъ, строинъ, искусенъ.

ОЛАЩИСВАМЪ, вижь молепсувамъ.

ОНДАЛѪКЪ, Десятъкъ, десятнина.

ОРДІЯ, Станъ, окришло, очрища, очръща, колемога, колимога, наметъ, табъра.

ОРМАНЬ, Шюмакъ, гѫстакъ, чяща, гора, лагъ, лѣсъ, дѫбрава, дрѣбакъ.

ОРТАКЪ, Съдружникъ, съдругъ, товаръшь.

ОРХЕСТРА, *гр.* Драгайка, плясавица, плясица, плясунья, плясавка.

ОТИ, *гр.* Зачто? что? какво?

ОТЛАКЪ, Паша, пасище, излазъ, трѣвнина.

ОТЛУКАНА, Плѣвница, плѣвня, плѣвникъ, сламеникъ, сламеница.

ОХТИКА, *гр.* вижь вехремъ.

П.

ПАЗАРЛѪКЪ, Търгуванье, §. погода, погодванье, погодяванье.

ПАЗАРУВАМЪ, Търгувамъ, купувамъ, тъкмѫ, главѭ, главявамъ, оглавявамъ, погаждамъ.

ПАЗАРЪ, Търгъ, тър-

жище, оборъ, купилище.
ПАЛАСЪ, Дрипъвъ, одьрпанъ, окжсанъ.
ПАЛАТЪ *гр.* вижь сарай.
ПАНАИРЬ, Праздникъ, тържество, § сборъ.
ПАПУКЧІЯ, Чяхларинъ, чьхларинъ, чьхларь.
ПАРАКЛИСЕРЬ, *гр.* Черковникъ, цьрковникъ, черковнослужитель.
ПАРАЛИТИКЪ, Слабогогъ, разслабленъ.
ПАРАМІЯ | ПАРИМІЯ } *гр.* Пословица, гатанка, причта, притчя.
ПАРТИДА, *гр.* Дѣлба, дѣль, чясть. § общество, община. § цѣла игра.
ПАРЦАЛЬ | ПАРЧЕ } Петякъ, кжсякъ, кжсъ, сѣкъ.
ПАХѪ, Цѣна, чиненье.
ПЕЙ, Задатъкъ, сѣлима, закладъ, залогъ.
ПЕКСИМЕТЬ, вижь песметь.
ПЕНДЖУРЪ, Прозоръ, прозорецъ, окно, оконце.
ПЕРВАЗЪ, Рама.
ПЕРГЕЛЬ, Шестало.
ПЕРДАФЪ, Полѣй (лустро).
ПЕРДЕ, Завѣса, занавѣсъ, запона.
ПЕРУКА, Косакъ, косатникъ, покосникъ.
ПЕСМЕТЬ, Сухарь.
ПЕТМЕСЪ, Прѣбита мжсть
ПЕТРАХЫЛЬ, вижь епитрахыль.
ПЕШИНЬ, Пьрвина, пьрвица.
ПЕШКЕШЬ, Поклонъ, даръ, подаръ, подаръкъ, приносъ.
ПЕШКЫРЬ, Лицобржсъ, лицобржсьць, обржсьць, обржсъ, обрусьць, сударь, махрама.
ПЕЩЕМАЛЬ, Привѣсъ,

повывка, прѣпаска, прѣстилка.

ПИСКЮЛЬ, кытка, кычюрь, подрагъ, ресна.

ПИРИНЧЬ, мѣдь.

ПИРОНЬ, *гр.* Гвоздѣй, гвоздъ.

ПИШМАНЛѪКЪ, Раскайванье, покайство, покаянство, покайванье.

ПИШМАНЪ, Раскаянъ, покаянъ, покаинъ.

ПОЛИТИКА, *гр.* Гражданство, учтивство, благоповеденіе, благородно относванье, обхожданье.

ПОТЫРЬ, *гр.* Стъклѣница, цьклѣница. § *Свѣтый потырь,* чяша, ковкалъ, сѫдъ, съсѫдъ.

ПОЩА, Брьзохода, скорохода, скоротечня.

ПРАКТИКА, *гр.* Вршенье, опытъ, испытъ, упражняванье, обученіе, обучяванье, работенье.

ПРАНГА, Спѫнкы, оковы, желѣза, веригы.

ПРИКІЯ, *гр.* Зестра, вѣно, придано.

ПРОСКОМИДІЯ, *гр.* Приношеніе, припасаніе.

ПУЛЪ, Лѫспа, лѫспа, § петелка.

Р.

РААЗА, Склоненъ, сгласенъ.

РАВАИЩЬ, Минуванье на продажбѫ.

РАСГЕЛДИСВАМЪ, Сполучямъ, налучямъ, сгодвамъ, врьхлѣтвамъ.

РАЗГЕЛЕ, Врьхлѣтка, случяй, сполучка, случка, бродялка, бродяла.

РАКАМЪ, Смѣтка, смѣтанье, счетъ, счисляванье, счисленіе.

РАФТЪ, вижь лавица.

РАХАТЪ, Миръ, мирство, спокой, спокой-

ство, спокояванье, покой, покойство. § сладка, блага каша.

РАЯ, Поддавникъ, поддадникъ, подданникъ.

РЕЖДА, Молба, моленье, измолванье, ходатайство.

РЕДЖАДЖІЯ, Измолитель, измолникъ, молитель, ходатай.

РЕЗИЛЬ, Безчестенъ, обезчестенъ.

РЕНГЪ, Шяръ, видъ, глѣдъ, цвѣтъ, подоба, масть, лице.

РЕНДЕ, Подпилка, терпугъ.

РЕСИТЕНЪ, Расписанъ, отписанъ, сличенъ, заличенъ, замьрлянъ.

РЕФЕНЕ, вижь аналогыя.

РЕХЫМЪ, Залогъ, залога.

РИДЖА, вижь реджа.

РѪЗЕЙЛІЯ, Честенъ, почтенъ, почетенъ.

РѪЗЪ, Честь, чьсть.

С.

СААДЕ, Само.

СААЛАМЪ, Здравъ, неповреденъ.

САБАХЛЕНЪ, Зарань, сутрѣна, утро, възоры, взорѣ.

САБУРЪ, Търпѣніе, търпѣнье, обдрьжка, обдрьжванье.

САГМАЛЬ, Подойница, подойка.

САДИКААНЕ, САДИКЪ, На здраво, на твърдо.

САЗЪ, Тръстикъ, тръстина.

САКАТЛѪКЪ, Изжродваніе, жродство, клосьство.

САКАТЪ, Жродъ, жроденъ, изжродивъ, куцъ клосьнъ, чюнгъ.

САКЛЕТЪ, Задушка, задухъ, задуха, задушванье, задушяванье, тѣснота, тѣснина, стѣ-

сненіе. § притѣсняванье, принѫда, принѫжденіе, приневолванье, § нѫжда, нужда, потрѣба.

САКСІЯ, Цвѣтарница, цвѣтарня.

САКѪЗЪ, Дѫвка, гвачка.

САКѪНМАКЪ, Потулность, потайность, отайность, потайнина.

САКѪНТІЯ, Утѣсненіе, тѣснота, *притѣсняванье*, стѣсняванье, потиска.

САЛТАНАТЪ, Великолѣпіе, пышность.

САЛТЪ, вижь сааде.

САЛХАНА, Лоютопище, лоетопище.

САМАНЛѪКЪ, вижь отлукана.

САНГѪНЪ
САНДѪРДИСАНЪ
САНДѪРИСАНЪ } Усѣкнѫтъ, оплашенъ, наплашенъ.

САНДЖАКЪ, вижь епархыя.

САНДѪКЪ, Ракла, скрина, ковчегъ, съсѣкъ, кръстица, крабія.

САНКЫМЪ, Сирѣчь, то е.

САНѪРЬ, *отъ гр.* вижь синорь.

САПА, Загрѫбы, настрана.

САПАНА, Пращова, прашка *(конскы урѫдъ)*.

САПУНЬ, Мыло.

САПЪ, Топоришка, дръжка, *държало*.

САРАЙ, Полата, полача, чета, дворець.

САРГЫЯ, Обовывка, обвывка, овывка.

САРАФИНЪ, вижь зарафинъ.

САРПЪ, *Стрьвенъ, валенъ*.

САРѪКЪ, Пьртъ, прьтъ. § гѫжва, гѫжвица, съ коѭто ся обвывать на главѫ.

САТАНА, *гр.* Сотона, бѣсъ, непріязнь.

САХАТЪ, Чясовникъ, чясорникъ, чясъ.
САХАТЧІЯ, Чясорникарь, чясовникарь.
САЧЯКЪ, Стрѣха.
САЧЯЦИ, Рѣсны, трѣсны, тресны, подрази.
СЕБАПЪ, Добрынка, добрыня, благодѣяніе, дабросторство, добростуванье.
СЕБЕПЪ, причина, урокъ. § Поводъ.
СЕВГЕЛІЯ, Обыченъ, обычливъ, влибливъ, любезенъ, драгъ, милъ.
СЕВДА, Либовь, либенье, обичь, драгость.
СЕЗЕНДИСВАМЪ, Съпикасвамъ, съзирамъ, назирамъ, съглѣдвамъ.
СЕИЗИНЪ, Ратай, слуга, слугаринъ, шьтачь, конохранитель.
СЕЙМЕНИНЪ, Пандуринъ пандурь.
СЕЙРИНЬ, Хладно.
СЕИРЪ, Глѣданье, злѣлище, позорище, взоръ, позрѣніе.
СЕЛЪ, Порой.
СЕЛЯАМЕТЪ, Спокоймирство. § спомощь, помощь, подмога.
СЕМТЪ, Меджрга, страна.
СЕНЕ, Столѣтіе, вѣкъ. § година, лѣто. § велятъ (date).
СЕНЕТЪ, Подписъ, подписка, записъ, записка.
СЕПЕРЬ, Завѣтъ, завѣщаніе.
СЕРБЕЗЪ, Лютъ, крушьнъ, строгъ, жьстокъ.
СЕРГЬЯНЪ, вижь сирьянъ.
СЕРМАЛІЯ, Имотенъ, богатенъ, богатъ.
СЕРМІЯ, Имотъ, имапье.
СЕРСЕМЪ, Слисанъ, шантавъ, вьртоглавъ, вьртоглавець.
СЕРТЪ, Врълъ, лютъ, коравъ, крушьнъ, строгъ, ядовитъ, жьстокъ.

СЕТЕМЪ, Зла вѣсть, извѣстіе.

СЕФЕРЪ, Размирица, война. § рѣдъ, изрѣдъ, единъ пѫть.

СЕФТЕ, Първица, първина.

СІЙМЕНИНЪ, вижь сейменинъ.

СИВРИЛІЯ, Островрьхъ, остроисточенъ.

СИНДЖИРЬ, Верыга, желѣза, оковы, спѫнкы, ѫзы, чепьчка, чепьчька, чепь.

СИНОРЪ, *гр.* Граница, прѣдѣль, мѣжда, мѣжа, грань, прѣграда, рѫбежь.

СИРЬЯНЪ, Расходъ, расходка. § вижь сеиръ.

СІЙРЕМЪ, Маща.

СІОЗБИРЛІЯ, Сдуманъ, сговоренъ, наговоренъ, сгласенъ.

СІОЗГЕЛИШИРЬ, Сирѣчь, то е.

СКОРПІЯ, Изграбіе, скрыпья.

СОЙ, Пасмина, влака, ощеръ, вощеръ, родъ, плѣмя, поколѣніе, корѣнь.

СОЙСУЗЪ, Зла, лоша пасмина, влака и др.

СОЙТАРА, Врьтнья.

СОКАКЪ, Улица, стогна.

СОЛАКЪ, Лѣвичярь, лѣвакъ.

СОНОНДАНЬ, *Отпослѣ*, отподирь, отнапоконъ, изнапоконъ.

СОНЬ, Край, свьршякъ, конецъ.

СООКЛУКЪ, Похлѣбка.

СОПА, Тояга, кривакъ, палица, посоха, посохъ, жезль.

СОСОВА, *гр.* Стига, доста е.

СОФРА, Яделница, ядelня, столъ, синія.

СПОЛАЙТИ, вижь исполлаети.

СТАФИДА, *гр.* сухва, сухо, сушяно гроздье.

СТОМАХЪ, *гр* Сырище, сыришга, желѧдъкъ, желѧдка, жьлудка, оходъ, воденичка, мѣлница.

СТОМНА, вижь бардакъ.

СУДЖУКЪ, Надѣница, кървавица.

СУЛИМЕНЬ, вижь сюлюментъ.

СУЛУКЪ, Душикъ, душъкъ.

СУММА, *гр.* Столкость, колчина, количество, § грамада, сбуна, навалица, множество.

СУРМЕ, вижь сюрме.

СЮЛЮМЕНТЪ, бѣлило, брашнице.

СЮНГЕРЬ, Гѫба.

СЮРГЮНЛУКЪ, Дрисъкъ, срьдоболь, срьдоболіе, срьдоболство, мытъ, поносъ, § заточеніе, прокудванье, изгонванье, прогонванье.

СЮРГЮНЪ, Заточенъ, прокуденъ, изгоненъ, изгнанъ, прогоненъ.

СЮРДИСВАМЪ, Заточявамъ, прокудвамъ, изгонвамъ, прогонвамъ.

СЮРЕКЪ, Чярда, стадо, главь, сбуно, събуно.

СЮРЕТЪ, Кыпъ, образъ, лице.

СЮРІЯ, вижь сюрекъ.

СЮРМЕ, Завой, затворъ, прѣлка.

СЮРМЕКЪ, вижь сюргюнлукъ.

СЮРПЕРЪ } Прикаска,
СЮХПЕТЪ } раскаска, расказь, приказнь, приказь.

СѪЙБІЯ, Стопанинъ, господинъ, господарь, жупѫнь.

СѪКЛЕТЪ, вижь саклетъ.

СѪЛМУВАМЪ, Бѣснѣѭ, лудувамъ, несѣдѭ мира.

СѪЛМѪ, Бѣсенъ, разбѣсненъ, разлуденъ, распустенъ, распустнѫтъ.

*

СѪПѪ, Загрѫбѣ, загрѫбы, настрана.

СѪРМА, Сватка, птичка. § *Сѫрма*, злато.

СѪЧЯНЪ-ОТУ, Мышоморъ, мышеморъ.

Т.

ТААЗЕ, Прѣсенъ, наскорошенъ, новъ.

ТААНЕ, Зьрно, кѫсъ, откѫсъ, чясть.

ТАБАКЪ, Усмарь, кожевникъ, стръгаль. § цѣлъ листъ книгѫ.

ТАБІЯ, Забрало, стрѣлница, твьрдыня.

ТАБІЯТЪ, Нъравъ, правъ, обычяй, обыкновеніе, наука; *наука-та има и отукѫ.*

ТАБУРЪ, Пълкъ, плъкъ.

ТАВАНЬ, Подарь.

ТАВАТУРЬ, Бунтъ, разбунтванье, народно възмѫтванье, въставанье, въстаніе.

ТАВЛАТТАРДИСАНЪ, Навлаженъ, овлаженъ.

ТАВЪ, Влага, влажность, мокрота.

ТАЙФА, Дружина, друженина, другарство.

ТАКСИДЪ, *гр.* Пѫтуванье, странствованье, пѫтеходство, пѫтеходенье, пѫтешьствіе.

ТАКѪМЪ, Урѣдъ, снарѣдъ, снарядъ, орѫдіе.

ТАЛАЗЪ, Струга, струя, вълна́, вълненіе.

ТАЛАСѪМЪ, Вѣда.

ТАМАЗЛѪКЪ, Изродъ, изрожба, изражданье.

ТАМАМЪ, Тъкмо, равно, изравно.

ТАМАХКЯРИНЪ, вижь кѫскатія.

ТАРА, вижь дара.

ТАРАФЪ, вижь партида.

ТАРИФЪ, Посока, посочка, покаска.

ТАСЪ. Чяша, ковкалъ.

ТАФРА, Кыченье, кы-

тенье, накытванье, гызденье, украсяванье.

ТАФРАЛІЯ, Накытенъ, скытенъ, накыченъ, гыздавъ, украсенъ.

ТАХТАБИТЪ, Дьрвѣница, дьрвѣнка.

ТАШКѪНЪ, Прилянъ, припълненъ.

ТЕАТРО, *гр.* Дивище, позърище, позорище, зрѣлище.

ТЕБДИЛЪ, Прѣоблѣченъ, прѣобразенъ, прѣобьрнѫть, прѣтворенъ, прѣправенъ.

ТЕВЕКЕЛІЯ, Подадникъ подавникъ, подавецъ, дарникъ, богатодавецъ, богатодадникъ (divitias dans. galanthomme).

ТЕФТЕРЪ. Дѣла, списъкъ, книга (registre).

ТЕДЯРИКЪ, Приготвованье, приуготвованье, прѣдуготовляванье.

ТЕЗЕЛДЕНЪ, Тутакъси, тутакси, тойзи-чясъ, тось-чясъ.

ТЕЗЕНДЕ, Набьрзо,ناскоро.

ТЕКЛИФЪ, Поканка, поканванье, повыкванье.

ТЕКМИЛЬ, Тъкмо, равно, изравно, наравно.

ТЕКЪ, Токо единъ, самичякъ, самъ.

ТЕКЫНЬ, Токо тъй, токо така.

ТЕЛАЛИНЪ, Проповѣдникъ, народенъ провъзвѣстникъ, провъзгласникъ, явитель, яватель.

ТЕЛБИЗИНЪ, Лихъ, хытъръ, лукавъ.

ТЕЛЕСКОПЪ, *гр.* Далѣзоръ, увеличително цькло, зрителна трѫба (пусула).

ТЕЛКЫЯ, ТЕЛТІЯ } Ст. ля, стѣля.

ТЕЛЪ, Рудпа, мѣдпа жица, нишка, конецъ.

§тетева, струна, струнь, стьгно, стегно.

ТЕМЕЛЛІЯ, *гр.* Основанъ, основенъ.

ТЕМЕЛЬ, Основа, основаніе, стѫпало, стояло, стоялище, плесна, зачяло.

ТЕМЕСУКЪ, Записъ, записка, обязателство, заемно, назаемно писмо.

ТЕМБИХЪ, Заповѣдь, зарѫчванье, порѫчванье, повелѣніе, приказъ.

ТЕНЕКЕ, Жьсть.

ТЕНДЖУРА, Коструля.

ТЕНЗИМАТЬ, Слободь, свободь, слобода, свобода, слободія. свободія.

ТЕПЕ, Купа, могыла, вьрхъ.

ТЕРДЖУБЕ, Опытъ, испытъ, испытаніе.

ТЕРДЖУМАНИНЪ, Тълковачь, тълковникъ.

ТЕРЗІЯ, Шьвачь, кроячь.

ТЕРКЪ, Изводъ, искрой, измѣра.

ТЕРЛИКЪ, Потникъ, § бѣла шапка.

ТЕРТИПЪ, Нарѣдба, нарѣжба, нарѣда, нарѣдъ.

ТЕРЯКЫЯ, Страстливъ, пристрастенъ, страстенъ.

ТЕСКЕРЕ, Посошъ, свѣдѣль писмена.

ТЕСЛИМДЖІЯ, Прѣподатель, прѣврѫчитель, прѣдавачь, прѣдаватель.

ТЕСЛИМЪ, Прѣподавка, прѣврѫжка, прѣдаванье.

ТЕСТЕ, Маца, свивка, вързаница, вързанка.

ТЕСТЕБАШІЯ, Отгорникъ, врьхникъ.

ТЕФТИШІѦ, Прѣпытвамъ, прѣдирвамъ. издирвамъ.

ТЕФТЕРЬ, вижь тевтерь.

ТИГАНЬ, Прьжникъ, пражникъ, скрада. сквара, сквърода, сковрада.

ТИПАРЬ } *гр.* Печятъ. §
ТИПЪ } *типографія*,

печатня, печатница, печатарница, книгопечатня. § образъ, изображяванье, начьртяванье.
ТОЗЛУКЪ, Каляцъ, калѣцъ, клашникъ, бечва.
ТОЗЪ, Прахъ.
ТОКЪ, Сытъ, сытенъ, § битъ, пълнъ, плънъ.
ТОПАЛЪ, Куцъ, хромъ, хромавъ, клосьнъ.
ТОПАРЛАКЪ, Търкулястъ, валчясть, търкалѣстъ.
ТОПГАНЬ, Искупъ, прискупъ.
ТОПЪ, Грѫмникъ, грѫмежникъ. § валякъ, кълбо, крѫгъ. § мѫдо.
ТОСУНЬ, Овѣнь, овянь.
ТРАМПА, Мѣна, измѣна, измѣненіе.
ТРИФИЛЪ, *гр.* Звѣздѣль, дѣтелина.
ТРІЯНДАФИЛЪ, *гр.* Шипъкъ, шипьць.
ТУВАФЪ, Угоденъ, пріятенъ.
ТУЗЛУКЪ, вижь тозлукъ.
ТУЛУМБА, Цьркало. § климало.
ТУЛУМЪ, Мѣхъ.
ТУРМАКЪ, Бyволъ, быволче.
ТУРНА, ТУРНЕ, Жеравъ.
ТУРУНДЖІЯНЪ, Смрадликъвъ.
ТУФА, Кычюрь, гѫстьлякъ, храсталякъ.
ТЮЙБЕ, Зарѣкванье, заричванье.
ТЮЙБЕЛІЯ, Зарѣченъ.
ТЮРЛІЯ, Видъ, глѣдъ, шяръ, оброшяванье, подоба.
ТЮТЮНЬ, Духань, пушилна трѣва.

У.

УДЖЮСЧІЯ, Гобьзованъ, нескѫпливъ.
УЗЛѪШМА, Расправа, сговоръ, сговорка.
УЗУННАМАЯ, Надлъжь.

УЗУНЪ, Дългъ, длъгъ, высокъ, снаженъ.

УЙДИСВАМЪ, Прилѣгамъ, прилѣгвамъ, уподоблявамъ, приспособлявамъ.

УЛУКЪ, Длъбъ, длъбка.

УМУТЪ, Надеждба, надежда, надань, надание, надѣванье.

УСУЛЕТЛЕНЪ, Излѣко, излѣкы.

УСУЛЬ, Мѫдрина, хытрость, хытрина, вѣщство, искуство, способность, способливость.

УЧЮКУРЬ, Гащникъ, огащникъ.

УЧЮРТМА, вижь джурукма.

Ф.

ФАЙДА, Врьхнина, ростъ, лихва, обрѣтѣль, възвить, накладъ. § добывъ, добывка, камата, особнокорыстіе, печялба, выгода, полза.

ФАРАЗА, Възоръ, примѣръ, приуказъ, прѣписъ.

ФАРКЛІЯ, Прѣвъсходенъ.

ФАРКЪ, Прѣвъсходность, пó-вече, пó-веке, пó-много.

ФАРТУНА, вижь фуртуна.

ФАСУЛЬ, Бобъ.

ФЕНЕРЪ, Свѣщило, свѣтило.

ФЕСФЕСЕ, вижь чялѫкъ.

ФИДАНЬ, Младока, издънка.

ФИЛИЗЪ, вижь клонь.

ФИЛДИШЪ, Слоновъ, слонскы зѫбъ.

ФИЛДЖЯНЪ, чяша, чяшка.

ФИЛОСОФЪ, *гр.* Любомѫдръ.

ФИЛЪ, Слонъ.

ФИРЯСАЛЪ, *гр.* Извѣтрѣлъ, извѣстрялъ.

ФИТИЛДЖЕ, Сѣкнило, щипци.

ФИТНЕ | ФИТНЕЛИКЪ | Мухарство, одумство, прѫжаль, пронырство, кознь, ухыщреніе, коварство.

ФИТНЕДЖІЯ, Мухаринъ, одумникъ, раздорникъ, пронырливъ.

ФУДУЛЛУКЪ, Дигня, голѣминство, голѣменье, надуванье, надиганье, гърделивство.

ФУДУЛЪ, Голѣмливъ, голѣмець, възносникъ, надутъ, навдигливъ, гърделивъ, гърдостенъ, гърдонослнвъ, гърдъ.

ФУРДА, вижь хурда.

ФУРНЯ, Хлѣбарница, хлѣбопечница, пещь.

ФУРСАТЪ, Власть, владанье, владѣтелство. § сила, моженье, можность.

ФУРТУНА, Выхрушка, буря, бора, сбора, выялица, выжелія, силенъ вѣтъръ, хала.

ФУЧЯДЖІЯ, Бѫчваринъ, бѫчварь, кацаринъ, кацарь.

Х.

ХАБЕРЬ, Вѣсть, извѣстіе, извѣстяванье.

ХАВА, Въздухъ.

ХАВАНЬ, Тълчякъ, тълчокъ, тълчъкъ

ХАВАЯ, На въздухъ. възбогъ.!

ХАВУЗЪ, Подровеникъ, подровникъ, водоводъ, водотокъ (canal).

ХАВЪ, Власъ, косъмъ.

ХАДѪМЪ, Скопенъ, скопець, каженикъ.

ХАЗНА, Скрывалище, скрывалница, съкрънище, съкровище, иманье.

ХАЗЪ, Угода, пригода удоволствіе, пріятность. § истинско, сѫщо.

ХАЗѪРЪ, Готовъ, приготвенъ, наготвенъ.
ХАЙВАНЬ, Добыче, добытъкъ.
ХАЙВЯРЪ, Икра, икры.
ХАЙДУКЪ | Шюмко-
ХАЙДУТИНЪ | вецъ, оберникъ, плѣнчія, тать, вълхва, разбивникъ, разбойникъ.
ХАЙЛЕ, Още, доста, доволно.
ХАЙЛЯЗЛѪКЪ, Нехѫрь, нехѫрство.
ХАЙЛЯСЪ, Денгуба, мързеливъ, мързостенъ, лѣнивъ, нерадивъ, нехарникъ.
ХАЙМАНА, Немѣрникъ, безъ главѫ, бій-пѫть.
ХАЙНАДЖІЯ, Каталанинъ, вижь айнаджія.
ХАИРСѪЗЪ, Злочѣстъ, злочѣстенъ, нещастливъ безщастенъ. § лошъ, лошьвъ, недобъръ.
ХАИРЪ, Чѣсть, щастіе, благополучіе, получяй. § *хаирь*, не.
ХАКСѪЗЪ, Бесправеденъ, неправеденъ, неправъ, безъ право, безъ правинѫ.
ХАКЪ, Право, правина, правда, правдина, плата, платка, заплатка.
ХАЛАЛЪ, Простѣно, опростѣно.
ХАЛАЧЬ, Дръндаринъ, дръндарь.
ХАЛИ, Пустыня, пустотія, пуста гора.
ХАЛКА, Брънка, бръмка, бѣлчюгъ, зала, обводъ, оводъ, притокъ.
ХАЛКЪ, Народъ, свѣтъ.
ХАЛЪ, Доба, състояніе, положеніе.
ХАМАМДЖІЯ, Баняринъ, банярь.
ХАМАМЪ, Баня.
ХАМАЛИНЪ, Товароносецъ, товароносьцъ, товарникъ, тварникъ, брѣмяносецъ, брѣмяносьцъ,

ХАРТІЯ, *гр.* Книга за писанье.

ХАРЧЬ, вижь харашлѫкъ.

ХАРЧІѪ, Трошѫ, разнасямъ, распелявамъ, иждивлявамъ, съсипувамъ, испочюповамъ, незатѣгамъ.

ХАСТААНЕ, Болница, богодѣлня.

ХАСЪ, вижь хазъ.

ХАСѪЛЪ, Пьргъвъ, червѫстъ, чьврѫстъ, брьзъ § *Хасѫлъ*, истински, наистински, сѫщъ.

ХАСѪРЬ, рогоска, рогожина.

ХАТА, Опасность, § пакость, опачина, опачица.

ХАТАЛІЯ, Опасивъ, опасенъ, § пакостенъ, пакостникъ, опачинъ.

ХАТѪЛЪ, Подвалъ, стълпъ, пазмарка, помагалка.

ХАТѪРЬ, Почеть, честь, чьсть.

ХЕМЕМЪ, Токо, токо речи, май.

ХЕМЪ, Комай, комахай.

ХЕНДЕКЪ, трапъ, ровъ, ровище, ископъ, укопъ, валогъ.

ХЕПІЙДЖЕ, Доволничко, доста.

ХЕПТЕНЪ, Съвсе, съвсѣмъ.

ХЕРЕКЪ, Вѣйка, бобовина.

ХЕРЕТИСМО, *гр.* Здрависванье, поздравъ, поздравляванье.

ХЕРНЕЙСЕ, Каквото и да е, както да е, както да бы.

ХЕСАПЪ, Смѣтка, смѣтванье, смѣтанье, счетъ, счисляванье. § расписъ.

ХИЛЛЕ, Кривина, кривда, обида, неправда.

ХИСЕ, Дѣлъ, дѣлба.

ХИЧЬ, Никакъ, съвсе не, отнѩдъ, нипочто.

ХІОКЮМЪ, Отрѣдба, от-

рѣдванье, отсѫдванье, рѣшеніе, рѣшяванье.

ХЛЕВЕНТЪ, *гр.* Снаженъ, кръвенъ, юнакъ.

ХОНЕПСУВА, *гр.* Смѣлва, смѣлова.

ХОРДОФЪ, Бѫдне, бѫчвица.

ХОРО, *гр.* Игроводъ, игра, скачка, пляска, ликъ, ликуванье.

ХОРОТУВАМЪ, *гр.* Гѫгрѭ, говорѭ, разговарямся, думамъ.

ХОШНУКЪ, Добъръ. § веселъ, радостенъ.

ХОШЪ, Добрѣ. § весело, радостно, благодарно.

ХУЙ, Нъравъ, нравъ, обичяй, обикнуванье.

ХУЙЛУСЪ, Злонъравенъ, злонъравивъ, злообикновенъ.

ХУНІЯ, Лемешь, съшникъ.

ХЫ... вижь съ хи...

ХЮДЖЕТЪ, Оправщина, Оправа, распорѣда.

Ч.

ЧЕВГАРЪ, Четворка, чьторка, *возъ отъ четирѣ вола, или отъ други добитъкъ.*

ЧЕЙРЕКЪ, Четвьрть, чьтвьрть, четвьртина.

ЧЕКЕРДЕКЪ, Сѣмка, сѣмя.

ЧЕЛЕБІЯ, Учтивъ, изнѣженъ, истънченъ, услужливъ, обходливъ.

ЧЕНГЕЛЬ, Кука, закачка, крючъкъ, крючякъ.

ЧЕНЕ, Челюсть, чюлюсть, мѫздри.

ЧЕРЧЕВЕ, Прозорникъ, окновникъ.

ЧЕРШЯВЪ, Понявица, понява, плащаница, съвито.

ЧЕШИТИНЪ, Оглѣдникъ, слѣявачь, слѣясникъ, съглѣдникъ, съглѣдатель, съглѣдовачь, съглѣдатай, позоритель, съзиратель.

ЧЕШИТЪ, Видъ, глѣдъ, шяръ.
ЧИВИТЪ, Синило.
ЧИЗМЫ, Бутуши.
ЧИКАКЧІЯ, Правилець, правильць.
ЧИЛЕ, Гранякъ, кукла.
ЧИЛИКЪ, Стомъна, близница.
ЧИМБИСЪ, Щипци, клѣщици, клещици.
ЧИРАКЪ, Ученикъ.
ЧИРИШЬ, Лѣпило, лѣпилка.
ЧИРКЪ, Мѫтъкъ, мѫтокъ, труптыня.
ЧИРКЫНЪ, Мѫтенъ, неясенъ.
ЧИФТЕ, Двоянъ, двоинъ.
ЧИФТЪ, Четъ, чета, брой, двойка.
ЧИФЧІЯ, Орачь, ратай.
ЧОБАНИНЪ, Овчярь, пастырь, пастухъ, § говѣдарь, говѣдаринъ.
ЧОВАЛЪ, Платникъ, яригъ, власѣница, врѣкя, врѣтище, гуня, рубище.
ЧОЛАКЪ, Чюнпилъ, чюнгъ.
ЧОМЛЕКЧІЯ, Грънчяринъ, грънчярь.
ЧОРБА, Юха, слузъ, сокъ, жижа.
ЧОРБАДЖІЯ, Старѣшина, старѣйшина, староста. § богатъ, богатенъ, имотенъ. § стопанъ, жюпѫнъ, господинъ.
ЧЮНКЫМЪ, Зачтото, като.
ЧЮРЮИСѪЛЪ, ЧЮРУКЪ } Прогнилъ, загнилъ, изгнилъ, сгнилъ, гнилъ.
ЧЮШМА, Источникъ, кладенецъ, изворъ.
ЧЯАРЕ, Можно, възможно, можеся.
ЧЯАРЕ-ДИЛЬ, Не ся може, не е възможно, можно, не е край.
ЧЯВДАРДИСВАМЪ, подлудявамъ, подлудѣвамъ.

ЧЯДѪРЬ, Сѣнница, катунь, колемога, кукерица, колиба, шатъръ, шатра и вижь ордія.
ЧЯИРЪ, Ливада, лѫгъ, лѫчица.
ЧЯКАЛЕСТЪ, Брѣзъ, брѣзъвъ, брѣзястъ.
ЧЯКМАКЪ, Огнило, огниво.
ЧЯКѪРЬ, Напращѣль.
ЧЯЛГЫЯ, Свирнья. § брьскалка, мѣтла.
ЧЯЛГѪНЪ, Халосанъ, халосаникъ.
ЧЯЛІЯ, Драка, хрясть.
ЧЯЛМА, Гѫжва, гѫжвица, съ коѭто ся обвыва на главѫ.
ЧЯЛѪКЪ, Налудничявъ, възлудничявъ, смахнѫтъ.
ЧЯЛАЩИСВАМЪ, Трудѭся, бѫщѫся.
ЧЯМЪ, Елха.
ЧЯНТА, Мѣшлина, мѣшлинка.
ЧЯПРАЗИ, Застегы, пъвты.
ЧЯРДАКЪ, Придворъ.
ЧЯРКЪ, Витлъ, снасть, (машина).
ЧЯРИѪКЪ, Корѣнь.
ЧЯРШІЯ, вижь пазаръ.
ЧЯРШАВЪ, вижь чершавъ.
ЧЯТАЛЬ, Разсоя, разсова, разсоха, растесъ, расцѣпъ, процѣпъ.
ЧЯТМА, Сглоба, съглоба.
ЧЯТТИСВАМЪ, Сглобовамъ, сглобявамъ, съглобовамъ.

Ш.

ШАЛВАРЕ, Гащи.
ШАЛКЪ, Блѣскъ, оттласкванье, отбутванье, отражаванье, отбиванье, отклоняванье на свѣтлина (ἀνταναkλησις le reflexion).
ШАЛЯНГЪСЪ, *гр.* рошковець, мѣлчовъ, пу-

жель, пжлзекъ, плушковъ.

ШАМАРЬ, Плѣсница, плѣсникъ, залющка, залющница, заушаванье.

ШАМАТА, Шюшненье, потайна глъчка, ломотенье.

ШАНДАНЬ, Свѣтилникъ, свѣщникъ.

ШАРАПОЛЬ, вижь метеризъ.

ШАХЖТИНЪ, съвѣстель, съвѣдѣтель, свидѣтель.

ШАХЖТЛЖКЪ, вижь марторія.

ШАШКЖНЪ, Слисънъ, залисънъ, смаянъ, замаянъ, омаянъ.

ШЕНЪ, Веселъ, радостенъ.

ШЕРБЕТЪ, Сладъкъ сокъ, юха, напитъкъ.

ШЕРЪ. Бѣда.

ШИРИТЪ, Цопъ, цопа, мутовьцъ, нишникъ, обтока, снуръкъ.

ШИШЕ, Стькло, цькло, стьклѣнка, цьклѣнка, стьклѣница.

ШИШЪ, Ръжень.

ШІЙРЕТИНЪ, Опакъ, опачинъ, развратенъ.

ШКЕМБЕ, Тумбакъ, тжрбухъ.

ШЮКЫРЪ, Благодарство, благодареніе, хваленье, хвалба.

ШЮПЕ, вижь ишкылъ.

ШЮПЕЛІЯ, Гузенъ, зазоренъ, назоренъ, подозрѣнъ, омысливъ, двоумителенъ, съмнителенъ.

ШЮРА } вижь мезличь.
ШЮРАТЪ }

Ю.

ЮДЖУРЕТЪ, Исполь, исполица.

ЮЗЛЮКЪ, Стотакъ.

ЮКЛУКЪ, Нѣманье. § ракла.

ЮКЪ, Товарь.

ЮЛАРЬ, Оглавъ, оглавникъ. § поводникъ.
ЮМРУКЪ, Бушница, бушка, ударъ.
ЮРНЕКЪ, Изводъ, примѣръ, приличъ, прикладъ, образецъ.
ЮРУШЪ, ЮРЮИШЪ, Нападъ, нападванье, наитіе, наюрванье, наюряванье, находъ, налогъ, въвръженіе, нашьствіе, пристжпъ, нагнаніе, вспустванье.
ЮРЮКЪ, Бързакъ.
ЮСТЕ, ЮСТЪ, Приить, прѣднина, придать, приданъ.
ЮШЕНМЕКЪ, Срамуванье, сраменье, свиненье, свиняванье, стыденье.

Я.

ЯБАНДЖІЯ, Чюждинецъ, чюжденьцъ, другоземецъ, другоселецъ, страненъ, иностранецъ, иностранъ.
ЯЗАДЖІЯ, вижь кятипинъ.
ЯЗЖКЪ, Мило, жалко, жално.
ЯЙДИСВАМЪ. Развывамъ, распростирямъ, растилямъ, растѣловамъ.
ЯКА, Огърлье. § рана, дъгна, джгна, врега, язва.
ЯЛАКЪ, Лжка, крайнина. §. вижь батакъ.
ЯЛАНДЖІЯ, Лъжъ, лъжливъ, лъжецъ.
ЯМА, Пѣтякъ, кжсъ. § *яма*, сграбванье, грабенье, граблѣніе, раздърпванье, разграба.
ЯМАНЬ, Зло, лошьво, лоше.
ЯМЕКЛИКЪ, Яденье, храна, храненье, питаванье.
ЯМАКЪ. вижь манджа.
ЯНГЫОСЪ, Кривоглѣдъ, разноглѣдъ, разокъ, шяшъвъ, шяшикъвъ.

ЯНГЖНЬ, Пожяръ, огънь.
ЯНЛЖШЪ, Грѣшка, сгрѣшка, погрѣшка.
ЯНДАНЪ, Отъ странж.
ЯНЪ, Криво, настрана.
ЯРА, Рана, дъгна, джгна, врега, язва, болка.
ЯРАИСВА, Понася, понося, изнася, отнася, оттърва. § подобрява.
ЯРАЛІЯ, Раненъ, нараненъ.
ЯРАМАСЪ, Непонася, неизнася, неотнася, неоттърва. § неподобрява.
ЯРДЖМЛІЯ, Заможенъ, силенъ.
ЯРДЖМЪ, Помощь, спомощь. § Сила, можность, можъ. § *и ядисвамъ*, расцѣпямъ.
ЯСАКЧІЯ, Вардачь, въспирачь, запрѣтитель.
ЯСАКЪ, Въспрѣнъ, запрѣтѣнъ.
ЯТАКЪ, Лѣгло, § лѣгло, газда въ градище или село на шюмковци, разбойници.
ЯТАРТАРИСВАМЪ, Подгжтвамъ, подлѣгамъ.
ЯТАЩИСВАСЯ, Улѣгвася, останявася, съсѣдновася.
ЯТЖКЪ, Улѣгнжтъ, съсѣднжтъ.
ЯХЖРЬ, Граждъ, конюшня, конюшница.

К р а й.

Печятни погрѣшкы.

Стр.	*рѣдъ.*	*напечятано,*	*управено.*
V	21	еднѫ такавѫ добѫ	една такава доба
VI	7	Грици	Грьци
X	18	*акторпсъ*	*акторисъ*
4	17	АРГАТИМЪ	АРГАТИНЪ
—	25	АРЗУАЛ	АРЗУАЛЪ
12	7	нуръ	снуръ
15	24	мощь	можь
16	7	бесползѫ	беспользѫ
18	4-5	завaщаніе	завѣщаніе
26	1	цывара	цьвара
39	5	НАУХЪ	НАУТЪ
42	12	РАВАИЩЬ	РАВАИШЬ.
47	23	жупѫнь	жюпѫнъ
49	25	ст ля	стеля
59	3	кукерица	кѫщерица
—	12	напращѣль	напращѣлъ

РѢЧНИКЪ

на думы

ТУРСКЫ И ГРЪЦКЫ ВЪ ЯЗЫКА БЪЛГАРСКЫЙ,

СБРАНЪ ОТЪ

Г-НА М. ПАВЛЕВА,

а

нарѣдилъ и оимотилъ

АЛЕКС. Т. ЖИВКОВЪ, ПЛѢВНЯНИНЪ.

Цѣна два цванця.

БУКУРЕЩЬ.
Въ книгопечятнѭ-тѫ І. Копайниговѫ.
1855.